6 ŞUBAT 1976 BEŞ LİRA

6 Sebil

Siyasî, Edebî, Tarihî HAFTALIK GAZETE

Herşey Hak için

Sahib ve Başyazar KADİR MISIROĞLU

İslâm Dünyasındaki Hristiyan Karakolu

BEYRUT ERMENİSTAN OLACAKTI!..

BEYRUT ERMENİSTAN OLACAKTI!..

MOSKOF TAHRİKİ:

Deli Petro'dan beri sıcak denizlere inmeyi milli bir mefkûre hâlinde benimseyen Rusya, bu maksadla Boğazları ele geçirmek için asırlar süren bir gayret ve faaliyet göstermiştir. Ancak onun İstanbul ve Çanakkale Boğazları gibi iki stratejik ehemmiyeti yüksek mevkii ele geçirmesi, Şark Dünyası üzerinde - her birinin kendine göre - hesapları bulunan sâir hristiyan devletlerin işine gelmiyordu. Zira bu sûretle sarsılacak olan «devletlerarası muvâzene» Rusya'yı artık baş edilemez bir hâle getirecekti. Üstelik, Rusya Avrupa hristiyanlarınca ayrı bir din kabul edilen «Ortodoksluk» un lideri durumunda idi. Bu sebeple aralarında sâdece «iktisâdî» ve «siyasî» değil aynı zamanda «dinî» de olan bir münâferet vardı. Bu yüzdendir ki, osmanlılara karşı asırlarca süren haçlı ittifaklarında, yer alan sâir hristiyan devletler meyânında Rusya'ya pek de rastlanılmamış onunla ekseriya teke tek hesaplaşılmıştır.

Bütün bu sebepler, Rusya'nın, Boğazlar üzerindeki emeline yaklaştığı anda, hemen dâimâ hristiyan Avrupa devletlerini karşısında ve Osmanlıların yanında bulmasını intâc eylemiştir. Bu durumun en tipik misâli «Kırım Harbi» dir.

Boğazlar üzerindeki arzularının gerçekleşmesine Osmanlılardan çok Batı hristiyan devletlerinin mâni olduğunu görmekte gecikmeyen Rusya; matlûbu olan «Akdeniz'e uzanmak» için değişik bir yol aramak mecbûriyetinde kalmıştır. Uzun tetkik ve araştırmalardan sonra; zaten Kafkas Dağları'nda hem - hudud bulunduğumuz bu ülkenin, Akdeniz'e Doğu Anadolu üzerinden inebileceği görüşü doğmuş ve bu görüş, kısa zamanda «Boğazlar Mes'elesi» nden zîyâde benimsenmiştir. Ancak, bunu gerçekleştirererek İskenderun limanından Akdeniz'e çıkabilmek için, Doğu Anadolu'da meskûn gayrimüslimleri tahrik ve teşvik ederek onlara önce bir muhtariyet koparmak sonra da himâye (!) altına alarak Kafkas Dağlarından Mersin'e çekilecek bir çizginin solundaki bölgeyi Rus ülkesi hâline getirebilmek gerekiyordu. Bu hususta geçmiş bir tecrübe de vardı. Gerçektren «Yunan İstiklâli» ne müncer olan tahrikler aynen tekrarlanacaktı. Bu sebeple, Doğu Anadolu'nun asırlardan beri aralarında en küçük bir huzursuzluk çıkmadan birlikte yaşayagelmiş bulunan sâkinleri arasından - hristiyan olmaları sebebiyle - tahrike en müsâit gözüken Ermeniler seçilmiş ve silâhlandırılmıştı. Sonradan dini ve siyâsî sebeplerle Fransa'dan Amerika'ya kadar sâir bir çok devlet de bu mes'eleye karışmış olmakla beraber başlangıçtan nihâyete kadar asıl rolü - arzettiğimiz sebeplerle - Rusya oynamıştır. Tarihimizde «Ermeni Mes'elesi» denilen ve bu tâlihsiz kavmin, Moskof iğfâlarına kapılarak efendilerini arkadan hançerlemeye teşebbüs etmeleriyle ortaya çıkan hâdise işte bu sûretle başlamıştı. Netice mâlûm... Türkler, en ölü zamanlarında bile, tarihde hiç bir büyük başarı göstereememiş bulunan Ermenilere, gürültüye pabuç bırakacak bir millet olmadıklarını göstererek Moskof plânlarının kuvveden fiile çıkmasına imkân vermemişlerdir.

— Eski camlar bardak mı oldu?! —
Beyrut Ermenileri'nin Türkiye'yi protesto içinyaptıkları, mitinglerden birinden, bir görünüş

TRUVA'NIN TAHTA ATI

Rus emelleriyle birlikte «Ermenistan» dâvası da bu sûretle suya düşünce, Ermeniler kaçabildikleri çeşitli ülkelere dağılmışlardı. Bu ülkelerin başında Suriye gelmekteydi. Zira, Ermeniler'in meskûn bulundukları mahallere en yakın olan komşu ülke, burasıydı. Bir kısmı hristiyanların hâkim bulunduğu bir devlet olması itibâriyle Lübnan'a geçip yerleşmiş ise de, pek çoğu Suriye'de kalmıştı. Türkler'in örf ve âdetleriyle lisanlarını - diğer ekalliyetlerden farklı olarak - tamâmen benimsemiş bulunan Ermeniler Suriye'de iş hayatına kısa zamanda büyük ölçüde hâkim olabilmişlerdi. Ancak bir zaman gelip de bu ülkede şahsî servetlere el koyan sosyalist bir idâre iş başına geçince, burada da huzurları bozulmuş ve tutunamaz olmuşlardı. Bu sebeple beynelmilel ticârete daha müsâit ve bulundukları yere çok yakın olan Lübnan'a geçerek orada hatırı sayılır bir Ermeni cemaatini teşekkül ettirmişlerdir.

Biraz toparlandıktan sonra yine çeşitli tahriklerle eski kinler uyanmış ve burada Türkiye aleyhtarı bir cereyan başlamıştı. Rusya'dan Yunanistan'a kadar Türkiye'nin başına bir gâile çıkmasında menfaati olan her devlet de - hiç şüphesiz - onları alabildiğine tahrik ediyordu. Ermeniler bu sûretle ikinci defa, başkalarının hesaplarına, kendilerine hiç bir fayda sağlamıyacak olan bir cereyana kendilerini kaptırmış oluyorlardı. İsrail'in Dünya'nın her tarafından gelen yahudilerle vücûd bulmasını kendilerine örnek alıyor ve Lübnan'da benzer bir hareketi gerçekleştirmek için şuurlu bir şekilde çalışıyorlardı. Ancak farazâ bir Paris'li ermeniyi ideolojik bir sâik mevzuubahs olmadan Paris'teki yerini yurdunu terkederek Lübnan'a yerleşmeğe icbar mümkün olmadığından bu harekete hissi bir müessir lâzımdı. Kısa zamanda bu da bulundu: Lübnan bir sıçrama taşı olacaktı. Asıl hedef Türkiye idi. Bir kere bu küçük devlette hâkim olunursa oradan hemhudud bulunan Türkiye'ye sıçramak ve bu yeni Ermenistan'ı (!.) «Kilikya» denilen Adana dolaylarına kadar genişletmek mümkün olabilirdi.

Ermeni cemaati yine papazların idâresi altında bu maksadla harıl harıl çalışmaya koyuldu. Dünya'nın her tarafından Ermeniler yerleşmek üzere Beyrut'a akın ediyordu. Burası oldukça serbest bir ülkeydi. Bu serbestlikten istifâde edilerek bir hayli merhale kat' edilmişti. Her yıl 24 Nisan günü Türkiye'ye karşı ilân-ı husûmet edebilmek için elli binden ziyâde çığırtkan toplanarak mitingler yapılabiliyordu. Milyonlar sarfedilerek, olmayan Türk zulmünü hatırlatmak için yirmi metre boyunda âbideler dikilebiliyordu. Lübnan Hristiyanlar'ın hâkim olduğu bir devletti. Bu bakımdan bu yeni «Ermeni cereyanı» müsâmaha hattâ tasviple karşılanıyordu.

Bütün bu faaliyetlerden, Ermenilerin Lübnan'ı tarihteki meşhur «Truva'nın tahta atı» gibi kullanmak istedikleri açıkça anlaşılıyordu. Fakat...

UMMADIK BİR DARBE

Lübnan'da toparlanmaya başlayan ermeni dâvâsı için hiç de hesapta olmayan bir hâdise ortaya çıktı. Geçen Nisan ayının onüçünde Müslümanlar'la Hristiyanlar arasında başlayan iç harb, Lübnan'ı hâriçten adam celbi için hiç de câzip olmayan bir ülke hâline getirmiştir. Zira, Suriye'deki sorsyalist idâreden kaçanlar, sâdece Ermeniler değildi. Bu ülkenin müslümanları da yakınlığı dolayısıyla Lübnan'a hicret etmiş ve buradaki müslüman nisbetini oldukça yükseltmişlerdi. Esasen Birinci Cihan Harbi'nden sonra Osmanlı topraklarından Fransa'nın hissesine düşen bu bölge, önce onun mandası altında bir devletcik hâlinde teşekkül ettirilmiş sonra da fiilî gerçeklere mugâyir bir sûrette Hristiyanların hâkim olduk-

ları bir devlet hâline getirilmişti.

Batı burasını İslâm Âlemi'ne karşı bir hristiyan karargâhı olarak kullanıyordu. İslâm Dünya'sının para babalarını ifsad için gerekli bütün tuzaklar burada kurulmuştu. Parasını sarfedecek yer bulamayan Arab zenginleri kendi lisanlarının konuşulduğu bu ülkeye akın ediyor ve bu sûretle gayri islâmi bir hayatın bütün âdi alışkanlıklarına bulaştırılıyorlardı. Bu ülkede şimdiye kadar ikinci sınıf vatandaş muamelesine rıza göstererek yaşayıp gitmiş olan Lübnan müslümanları artan nüfuslarına ve «Filistin gerillaları» nın mâruz kaldığı «göçebelik» karşısında, artık tabii olan hâkimiyet haklarını elde etmek için vâki hristiyan tecâvüzlerine gerekli mukâbelede bulunmaktan geri kalmamışlardır. Bugün henüz tam manâsıyla nihâyete ermemişse de müslümanlar, Beyrut iç harbinden umduklarını elde etmiş gözükmektedirler. Fransa Arap'larla arasındaki petrole ve silâh satışına bağlı menfaati teperek Amerika'nın İsrail'e yaptığı jesti tekrarlıyamamıştır. Bu da Beyrut hristiyanlarının hey'et-i umûmiyesinin yenik düşmesini intâc

Beyrut'ta üslenmeye çalışan Ermeniler'in Türk zulûmlerini (!..) ifâde etmek üzere diledikleri, 20 metre yüksekliğindeki anıt!. Acaba mübârek bir müslümanın attığı bir el bombası ile yerle bir edilmedi mi?!.

eylemiştir. Bu durum hristiyan hâkimiyeti ile birlikte Ermeni emellerinin de sonu olmuştur. Şu hâle nazaran Beyrut'taki karışıklıklardan en fazla kârlı çıkan Türkiye'dir. Zira, Lübnan Ermenileri'nin karşısında artık hristiyan müslüman çatışması dolayısıyla o bölgenin bütün müslümanları çıkmıştır. Bunlar arasındaki asıl mes'ele, Lübnan hâkimiyetine müteallik ise de ortaya çıkan karışıklıklar, binnetice «Ermeni Davası» nın da burada yeniden neşv-u nemâ bulmasını imkânsız kılmıştır. Ermeniler, tarihte ikinci defa hüsrana uğramışlardır. Nasıl birincisinde Rusya onları teselli bile etmemişse, bu ikincisinde de Makarios, Cenapları hatırlarını bile sormaz olmuştur. Meşhur sözdür: El adama öğüt verir ama ekmek vermez!...

Sebil

Hatırat

K. Karabekir Paşa

— VI —

MÜSÂDERE EDİLEN 95 DOSYA

Sıra en üst kata gelmişti... Merdiven başlarında ikişerden dört sivil polis bekletilmişti... Bunlar içtikleri sigaraları merdivenlere atmışlardı...

«— Ayıp değil mi? Burasını han mı sandınız?... Toplayın bu pislikleri!»

Diye bağırdım. Fehmi de bu halden sıkıldı; polislere darıldı ve sigara artıklarını toplattı...

Yukarı kattaki odaları aradılar... Bilhassa kayınbiraderim Nejad'ın - 16 yaşında gece yatılı mektepte idi - odasını didiklediler... Kitaplarını birer birer elden geçirdiler...

Sıra Cafer Tayyar Paşa'nın odasına geldi. Kapıyı vurdum, yanına girdim ve arkam sıra gelen Fehmi ile Müddeiumûmi muâvinini takdim ile, vazifelerini yapmaları için müsaade buyurunuz, dedim... Paşa:

«— Peki, ne yapacaksınız yapın!.» Dedi...

Bu odayı da alt - üst ettiler... Paşa'nın yattığı yatağı didikleyen Müddeiumûmi muâvini şapkasını yastığın üzerine koymuştu; payladım:

— Kaldır şapkanı oradan! Oraya baş konuyor.» Dedim...

Şaşkın şaşkın şapkasını kaldırdı.

Bir aralık Fehmi ile bu adam bitişik ve henüz kapısı olmayan odaya gidip bir şeyler fısıldadılar... Sonra gelip Paşa'nın üstünü aradılar!

Paşa, Harb-i Umûmiden beri Kolordu Kumandanlığı yapmış, memleketin en yüksek tahsilini görmüş bir insandı. Bu adamlar nihâyet bir ihtiyad mülâzımı idiler... Manzara Cumhuriyet idaresi için en elim bir yüz karası idi... Zaten Mahmud Siirt neydi?... Elindeki Milliyet Gazetesi cephe kumandanlarına saldırmıyor mu idi?. Falih Rıfkı neydi?... Bu da Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi ile daha ziyâde ..... yapmıyor mu idi? Esasen, Gâzinin... mûhitinin künyeleri çıkartılsa, vaziyet bütün ... görülür ... Karargâh kumandanı alaylı zabitlere kadar meb'usturlar; Ve hücum saflarını teşkil ederler... Ve bugünkü Cumhuriyete kurban olalım diyen mâkulelerdir... Türk'ün hakiki Cumhuriyetini görsek hepimiz kurban olurduk... Fakat şimdi görmeden kurban ediliyoruz!...

Paşa'nın para cüzdanına bile bu iki adam baktılar... Paşa da bir borç senedini ellerine tutuşturdu... Okudular... Sıkıldıklarına delâlet eder bir yüz görmedim!...

«— Haydi işiniz bittiyse aşağıya!» Dedim...

Fehmi, 95 dosyam, 30 yıllık emeğimi topladığı ve içinde İstiklâl Harbi vesikaları da olduğu halde hâlâ şikârını tutamamış tazılar gibi sağı solu kokluyordu...

Ve bana sormaktan sıkılmadı:

«— Bastırdığınız eserden 5 nüsha almışsınız!... Bunlarla, bir de matbaaya gönderip de size iâde edilen müsveddeleri verir misiniz...?»

5.5 saatlik hayasızlık yetişmemişti!... Dedim:

«— Hepsi yanmıştır!... Elimde kalanları da siz götürüyorsunuz... Eğer bunları da siz yakarsanız, Cumhuriyet idaremizin hiç bir kusuru kalmamış olur!...»

Fehmi telâşla:

«— Aman efendim, bunları Cumhuriyet İdâremizin Müddeiumûmiliği şerefine tevdi ediyorsunuz!... Nasıl olur öyle? Cumhuriyetimizin şerefine tevdi etmez misiniz?...»

— Bunlar da diğer eserlerimin olduğu gibi olur... Daha dün Müddeiumûmilik bana, mâni olanı sen dava et, diyordu... İşte dava istidasını da hazırlamıştım... Sonra valimiz de, eserden, matbaadan, mâni olandan bahsediyordu; ve bunlar dün akşamdı!... Aradan bir gece bile bitmeden yine aynı adamlar köşkümü basıyorlar ve her şeyimi götürüyorlar. Bununla beraber, dediğiniz gibi, Cumhuriyetimizin şerefi namına götürün; inşallah gene o nama geri getirirsiniz!...»

(Devamı Var)

«Meşrutiyetin ilânını müteakip (Soyadının lüzumu hakkında bir fikir ortaya atmıştım... Kendi, ailemizin adı olun. «Karabekir» adını da ailece kabul ve ilân etmişti... Bu 1324 — 1908 yıllarının sonlarında idi...

Bu fikrimi ancak pek samimi arkadaşım olan İSMET (İNÖNÜ) Bey kabul etmişti. Fakat, soyunda pek meşhur bir ad olmadığını söyliyerek, «Münasip bir ad bulmak lazım» dedi ve benim mütalaamı sordu... Dedim: «Soyadı mutlâka geçmiş bir şöhret olmaz! Herhangi bir Türkçe hoş bir kerlime bulursun, bu pekâlâ sana soyadı olur... Maksat aileleri birbirinden ayırd etmek... İsmet:

«TOKOÇ nasıl...» dedi... «Bana küçük iken TOKOÇ diye lâtife ederlerdi!»...

«Mükemmel! Ben bunu pek beğendim...» dedim.

İki arkadaş karvizitlerimizi bastırdık... Her tarafta arkadaşlarımıza gönderdik...

«KÂZIM KARABEKİR»
Erkânı Harbiye Zabitlerinden

«İSMET TOKOÇ»
Erkânı Harbiye Zabitlerinden

Biz bu tarihte Edirne'de birer Fırka Erkânı Harbi idik... Fırkalarımız Edirne Garnizonunda toplu idi. Meşrutiyetin verdiği ilk neşe ve haberler ile bütün garnizonca pek faal idik... Bizi herkes sever takdir ederdi... Fakat bu soyadı fikrimi İSMET'ten gayri beğenen olmadı... Bir müddet sonra, bu adımda yalnızlığı görünce, İSMET de TOKOÇ'luğundan vazgeçti... Ben yalnız, «Karabebir» soyadımı mukaddes bir ek gibi bırakmadım. Tam 25 yıl... Çeyrek asır tek kaldım... Umumî Harbe de, İstiklâl Harbine de bu tam ile girdim.

Akıbet, 1934 senesinin sonlarında 26 ikinci teşrin, Türkiye Cumhuriyeti de soyadını bir kanunla kabul etti...»

başyazı

İSLÂMÎ ISLAHAT DEVRİ

Asırlarca, İslâm ictimâî nizâmının bütün icâbını yerine getirmiş olan devletimiz, zamanla Batı âlemi karşısında geri kalıp, onların siyasî baskılarına mukâvemet edemeyince dâhildeki gayrimüslimlerin sâhip oldukları hak ve imkanları genişleten bir takım teşebbüslere girişmiştir. Bunlar mahsus tâbiriyle **«ıslahat»** adıyla anılagelmişlerdir.

Islahat hareketlerinin her biri, İslâmî prensiplerden az veya çok fedâkârlığı ifâde etmekte ve dış düşmanlara eklenen dâhildeki tatlı su frenklerinin tesirleriyle ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Avrupa'da gerçekleşen sanayi inkılâbı, dâhilde dehşet i bir aşağılık duygusunu, bu da mütevâlî mağlûbiyetlerimizi intâc etmiştir. Her mağlûbiyet Şark - Garb muhâsebesini yapmaktan âciz bir duruma düşürülen Türk yarı münevverinin yeniden İslâm'dan tâviz yollarını aramasına ve bu tâvizlerle Garplı efendilerine şirin görünmeye çalışmasına yol açmıştır. Bu sûretle bütün mağlûbiyetler, âmillerinin şahsî itibarları yerine, İslâm'dan fedâkârlıkla karşılanmıştır. Böylece, İslâm ictimâî nizâmını tükenmez bir sermâye hâlinde harcaya harcaya Millî Mücâdele devresine kadar gelinmiştir. Bu deverede vatanı düşmandan temizleyenler, muvaffakiyetlerinin gerçek âmili olan dinî, toptan ve gönüllü olarak harcamak için onun sâyesinde sağladıkları otoriteyi insafsız bir sûrette kullanmışlardır. Islahat hareketleriyle her merhalede bir miktar kemirilmiş bulunan İslâm içtimâî nizâmı, bu defa **«ihtilâl»** *anlayışıyla hareket eden bu grubun elinde bakiye varlığı da harcanarak tamâmen ortadan kaldırılmıştır.*

İslâm'a karşı olan bir cereyan, bu sûretle nihâî hedefine vardıktan sonra - aradan geçen kısa bir müddet zarfında - halkın pasif mukâvemeti ve îmanını kül altındaki bir ateş gibi muhâfaza edebilmesi sâyesinde, yavaş yavaş zaafa uğrayarak kemâlden zevâle doğru yol tutmuştur. Bu defa tâviz vermek sırası İslâm'ın yerine rekzedilen bâtıla gelmiştir. 1950 yılında ezanın aslına ircâı ve İmam - Hatip Mekteplerinin açılışıyla başlayan bu tâvizler, tarihimizdeki ıslahat hareketlerinin tersinden tekrarından başka bir şey değildir. Gerçekten bu defaki ıslahat hamleleri dış düşmanların zoruyla değil, halkın her gün biraz daha gürlesen ve ağırlığını siyasî hayatta da göstermeye başlayan îmanı sâyesinde vukû bulmaktadır. 1950'den itibâren her safhada biraz daha açılan bu **«İslâm'a tâviz»** *kapısı 27 Mayıs ihtilâli ile kısa bir müddet kapanır gibi olmuşsa da millet, artık benimsediği bu yeni gelişmeyi tâkip ederek hareketi kısa zamanda eski mecrâına oturtabilmiştir. Hakîkaten AP iktidârı da aralarındaki masonlar sebebiyle gönüllü ve arzulu olmasa, bile aynı tâviz ve ıslahat hareketlerine belli bir ölçüde mecbur kalmış, bu mecbûriyeti kabul etmediği anda ise, CHP karşısındaki müessiriyet ve câzibesini kaybetmiştir. Bu yüzdendir ki; onun kifâyetsiz iğfâl mülâhazaları doğmus ve İslâm'a aralanan bu tâviz kapısını daha da açmaya niyetli partilerin vücûd bulması kaçınılmaz olmuştur.*

Bugün sakallı bir bakana veya musallî bir umum müdüre tahammül edilebiliyor ise, bu durum tâviz koparmak sırasının İslâm'a gelmiş bulunmasındandır. Bu neticeyi ortaya çıkaran ve bunun dâvet edeceği aksülâmelleri tesirsiz kılan da, milletin, yavaş yavaş imân dâvâsına sahip çıkmaktaki azim ve kararını menfî çevrelere kabul ettirmis bulunmasıdır.

Demokrasinin icapları, halkın inanç ve hissiyâtını çıplak elle dokunulması son derecede tehlikeli yüksek voltajda bir elektrik cereyanı haline getirmiştir. Gâye olmayan demokrasiyi sırf bu geçici faydasından dolayı tutmakta müttefik olan mü'minler, inançlarının kuvvetini düşmanlarına tam manâsıyla kabul ettirebilmek için daha büyük bir hız ve azimle çalışmalıdırlar. Bunun sonu, ıslahat hareketlerini tersinden tekrarlayarak İslâm'dan koparılan tâvizlerin tamâmen geri alınması olacaktır. Bu nihâî netice için, sonunda muhakkak ki; büyük bir gâileden kuvvet alan, mübârek bir kahraman çıkacaktır. Bugünkü tâvizler, küfrün kalesinden hergün bir taş koparmak nev'inden o mesûd neticeye geçişin tabiî bir merhalesidir. Selâm olsun, o günü hazırlamaya mâtuf hizmetlerden karınca kararınca nasip alanlara!... Selâm olsun, küfrün kalesindeki son taşları indirmeye muvaffak olacak fevkalâde fırsatların müstakbel kahramanlarına!...

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

— VI —

Kadir Mısıroğlu

Sanâyi inkılâbının zamanında ve gerektiği şekilde yapılamaması, Türk münevverinde dehşetli bir aşağılık duygusunun başlamasına ve bu sûretle Batı'ya mânevi bakımdan o güne kadar sımsıkı kapalı tutlan ictimâî yapımızın kapısının aralıklanmasına sebep olmuştur. Bu sûretle önce hissen başlayan bu tâviz havası, 1839 «Tanzimat Fermânı» ile resmileşmiş ve zaaf aleniyete dökülmüştür. Bundan sonra «Islahat» nâmı altında ülkemizde yaşayan Hristiyanların sahip olduğu hakları genişleten hamleler bir birini tâkip edecek ve Müslüman'lara devletin sahibi, «hâkim unsur» olarak tanınan üstünlükler yavaş yavaş ortadan kalkacaktı. Hristiyanlara Hz. Ömer'in tatbikatından mülhem olarak hayat ve hürriyetlerinin müemmen kılınması mukâbilinde tatbik edilen tahditlerin Tanzimat'la bertaraf edilmesi, milli vicdanla buruk bir te'sir hâsıl etmişti. Fakat ne yazık ki; bilâhare müslim - gayrimüslim farkını ortadan kaldıran Tanzimat Fermanı'nı bile çok gölgede bırakacak bir takım ictimâi değişikliklerle asıl «hâkim unsur» hristiyanlarmış gibi Müslüman'ların üstünde bir takım hak ve imtiyazlara sâhip olmuşlardır. Gerçekten, bugün durum aynen böyledir. Zira, Lozan Muâhedenâmesinin «Ekalliyetlerin Himâyesi» faslında görüldüğü gibi, Müslümanların sahip olamadıkları pek çok hak ve imtiyaza sahiptirler.

Türk tarihinde bu noktaya gelişi temin eden ilk resmi hareket, Tanzimat Fermânı'dır. Bu Fermân'ın aldatıcı bir üslûpla ve besmele ile kaleme alınmış bulunmasına rağmen «Kemalist İnkılâblar» ın oturduğu zemine konulan ilk fiili temel taşını teşkil ettiğinden hiç kimsenin şüphesi yoktur.

Avrupa'da gerçekleşen sanayi inkılâbı, bu hamleye katılan devletlerin «hammadde» ve «pazar» a olan ihtiyaçlarını sür'atli bir şekilde arttırıyordu. Bu da, onların gözlerini geniş Osmanlı topraklarına dikmelerini intâc ediyordu. Öteden beri mübârek vatan topraklarımızın taksimi mânâsında kullanılagelmiş bulunan «Şark Mes'elesi» tâbiri bu defa sanayi inkılâbının tevlid eylediği dehşetli bu ihtiyaç ve zarûretten dolayı daha da büyük bir ehemmiyet kazanmıştı. Bu yüzdendir ki; o güne kadar nâdiren telâffuz edilen bu tâbir, artık dessâs Avrupa diplomatlarının bir nev'i virdi-zebânı olmuştu.

Bu sebeple «Şark Mes'elesi» nin kat'i bir sûrette hallini, yâni Osmanlı topraklarını parçalayıp taksim etmek işini temin etmek isteyen Garplılar, bir taraftan artık münakaşa edilmez bir hâle gelen askeri üstünlüklerine dayanarak, devlete gâile üstüne gâile çıkarırken diğer taraftan da sinsi bir propaganda ile memleket münevverlerini alabildiğine ifsâd etmeye koyulmuşlardır. Bu yüzdendir ki 19. Asır, Osmanlı idâresi altındaki Hristiyan anâsırın birbirini tâkip eden isyan ve karışıklıklariyle geçmiştir. Bir taraftan bu karışıklıklarla uğraşılırken diğer taraftan da düşman tarafından içine düştükleri aşağılık duygusundan yakalanarak kalbleri ve kafaları - tâbir câizse - fethedilmiş, bozuk bir Osmanlı münevver tabakası teşekkül ediyordu. Garb'ın giriştiği kesif bir propaganda ile sâlim düşünce ve muhâsebeden mahrum edilen bu münevverler, «Jön Türk» yani «Yeni Türk» yahut «Genç Türk, adiyle anılagelmiş olan yeni bir tipi ortaya çıkarıyordu. Bunlar, devletlerine isyân etmeyi, ve pâdişahlarına kafa tutmayı ve bu yüzden vatanlarından koparak ecnebi diyârlara göç etmeyi iftihar sayıyor ve giriştikleri mücâdele için kadim düşmanlarımızdan destek ve yardım sağlamaktan ictinâb etmiyorlardı. Bunu gâyet tabii ve meşrû addediyorlardı. Devlete ve nev'i şahsına münhasır milli şahsiyetimize ters düşen fikirleri tervic ederek o güne kadar otoriteleri asla münakaşa daha edilemeyen Halife - Pâdişahlara karşı «kazan kaldırma» yı «ahrâr» dan olmak yani, hür kimselerden sayılmak mânâsında bir kelime ile tavsif ederek şeref sayıyorlardı. Bunlar, Türkiye'nin içinde bulunduğu şartları hakkiyle değerlendiremiyor, ve memleketin ihtiyâcının Avrupa'daki sanayi hareketlerinin iktibâsına münhasır bulunduğu gerçeğini göremiyorlardı.

Garp'lılaşma hareketinin bu ilk mübeşşir ve işçilerinin mütevâli «gâfiller» den ibâret bulunduklarını isbât eden fiili vâkıalardan sâdece birisidir.

Sultan 2. Abdülhamid Han'ı «Beynelmilel Siyonizm»in emrinde hareket ederek tahttan indiren bu «Garp'lılaşma taraftarı ekib» kısa zamanda devlete hâkim olarak onu bâdireden bâdireye sürüklemiştir. Bunlar garblılaşma istikametindeki mütevâli hareketleriyle hiç şüphesiz, M. Kemal Paşa'ya müstesnâ bir tarihi zemin ve imkân hazırlamışlardır. Çünkü, mes'ele fiilen olmasa da, fikren ikmâl edilmiş bulunuyordu. Önce yurt dışında, sonra dâhilde neşrettikleri kitap risâle ve gazetelerle fikirlerini ortaya koymuş, programlarını münakaşa götürmeyecek derecede vuzûha kavuşturmuşlardı.

İşte bu sebepledir ki; M. Kemal Paşa, bu tarihi zincir içinde fikri bakımdan aslâ yeni ve orjinal değildir. Kendinden evvelkilerin gösterdiği hedefler istikâmetinde yürümüş, bunların gerçekleşmesi için eline geçen fiili ve müstesnâ fırsatları değerlendirmiştir. Ancak, O'nun şahsında bu dâvâ seleflerinin hayâl dahi edemiyecekleri noktalara vardırılabilmiştir. Bu da kendisinin onlardan daha akıllı veya mütefekkir olmasından değil, sahip olduğu tarihi imkânlardan doğmuştur.

Garp'lılaşma istikâmetinde atılan adımların bir nevi «hasat mevsimini» getiren M. Kemal Paşa'nın gerçekleştirdiği inkılâblara, bunların temel bir felsefeye istinâd ettikleri kanaatini uyandırmak için —yine Garb'ı takliden— Kemalizm denilen bir görüşün eserleri sayılarak «Kemalist İnkılâblar» denmesi âdet olmuştur. Biz evvelce de ifâde ettiğimiz üzere «inkılâb» kelimesini cemî mânasında müfred kullanarak «Kemalist İnkılâb» diyor ve bununla Milli Mücâdele nihâyetinde başlayan bir seri inkılâbı kasdediyoruz.

Hakikatte M. Kemal Paşa, doktrin vaze'den bir şahsiyet olmadığı için bu inkılâbların O'na izâfeten böyle bir isimle yâd edilmeleri doğru değildir. Ancak, bunlar üzerinde cesâretle fikir beyân etmeye imkân bahşetmeyen siyasi şartlar yüzünden bu garâbete bu güne kadar sâdece Kâzım Karabekir Paşa (1) ile vaktiyle tam bir mü'min ilim adamı gibi yazıp konuşan Prof. Mehmed Kaplan (2) işâret edebilmiştir. Hattâ bu inkılâb, serbest tenkid imkânı vermediği için bugüne kadar âfâkî (objektif) bir tahlile de mevzu' kılınmış değildir. Bir taraftan tek taraflı bir medih edebiyâtıyla mezkûr inkılâblarla bunların âmilleri göklere çıkarılırken, diğer taraftan da en küçük bir tenkid târiz veya beğenmemeyi tecrim eden ve çeşitli cezâî müeyyideler vaz eden kanunlar ortaya konulmuştur. İşin hazin olan tarafı şudur ki, aradan elli yıldan ziyâde bir zaman geçtiği halde, Kemalist inkılâblar üzerindeki bu tasassup hâlâ devam etmektedir. Bunun en aldatmaz delillerinden biri de M. Kemal Paşa'nın şahsını her türlü tenkid ve târizden korumaya mâtuf olan ve en ağır cezâî müeyyideleri muhtevî bulunan mâhud kanundur (3). Hattâ bu kadarla da kalınmayarak Kemalist İnkılâblara mütedâir bütün müteferrik kanunlar yeni Anayasa'nın 153. maddesinde sıralanarak, bunların, Anayasa'ya mugâyereti-

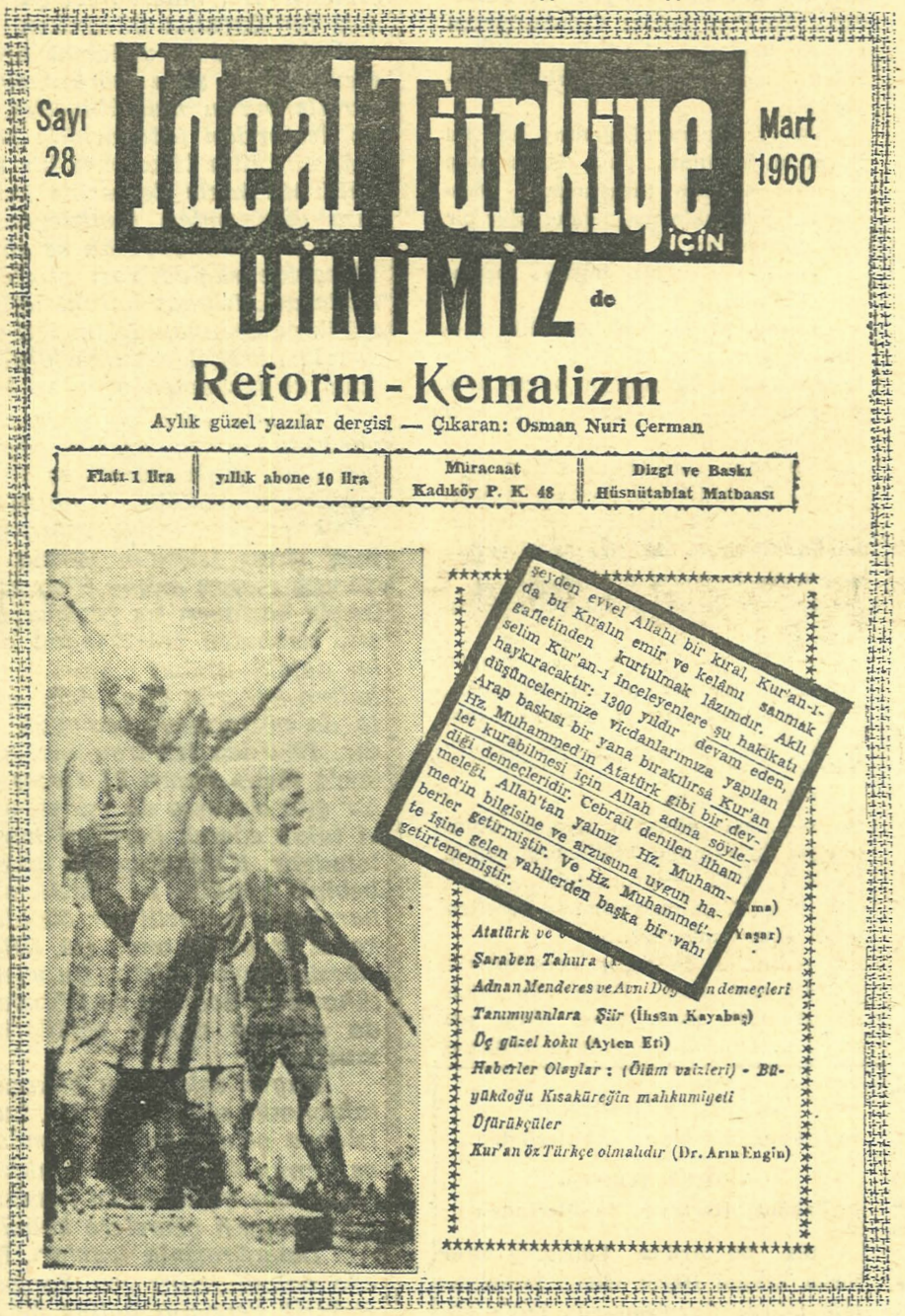
Sayı 28

İdeal Türkiye İÇİN DİNİMİZ de

Mart 1960

Reform - Kemalizm

Aylık güzel yazılar dergisi — Çıkaran: Osman Nuri Çerman

Fiatı 1 lira | yıllık abone 10 lira | Müracaat Kadıköy P. K. 48 | Dizgi ve Baskı Hüsnütabiat Matbaası

...şeyden evvel Allahı bir kıral, Kur'an-ı... da bu Kıralın emir ve kelâmı sanmak gafletinden kurtulmak lâzımdır. Aklı selim Kur'an-ı inceleyenlere şu hakikatı haykıracaktır: 1300 yıldır devam eden, düşüncelerimize vicdanlarımıza yapılan Arap baskısı bir yana bırakılırsa Kur'an Hz. Muhammed'in Atatürk gibi bir devlet kurabilmesi için Allah adına söylediği demeçleridir. Cebrail denilen ilhamı meleği. Allah'tan yalnız Hz. Muhammed'in bilgisine ve arzusuna uygun haberler getirmiştir. Ve Hz. Muhammed'te işine gelen vahilerden başka bir vahı getirtememiştir.

Atatürk ve ... (...ma) ... Yaşar)

Şaraben Tahura (...

Adnan Menderes ve Atnı Doğ...n demeçleri

Tanımıyanlara Şiir (İhsan Kayabaş)

Üç güzel koku (Ayten Eti)

Haberler Olaylar : (Ölüm vaizleri) - Büyükdoğu Kısakürefin mahkumiyeti

Öfürükçüler

Kur'an öz Türkçe olmalıdır (Dr. Arın Engin)

Emekli coğrafya öğretmeni ve diş tabibi O. N. Çerman tarafından 1957 yılından itibaren çıkarılmış derginin 28. sayısının kapağı ve 5. sayfasında ayni adama ait yazıdan bir parça

anatomisi

lerinin iddia edilemiyeceği beyân ve tasrih edilmiştir. Bu peşin tedbir 153. maddede tâdât edilen inkılâb kanunlarının vâzı-ı kanun tarafından Anayasa'ya mugâyeretlerinin kabul ve tescilinden başka bir mânâya hamledilemez. Esasen, bu maddenin ifâdesi, misilsiz bir taassubu ortaya koymaktadır. Çünkü, bu kanunla korunmak istenen kanunlardan bâzılarını, dinamik olan hayâtın kendisi fiilen ilgâ etmiştir. Meselâ bahsi geçen maddenin 7. fıkrası «26 Teşrinisâni 1934 tarihli ve 2590 sayılı efendi, bey, paşa gibi lâkab ve ünvanların kaldırıldığına dair kânun»u ihtivâ etmektedir.

Biz, bu fiili ve hukûki taassuba ve M. Kemal Paşa hakkında yukarıda bahsi geçen husûsi kanuna rağmen «Kemalist İnkılâb»ın âfâki bir sûrette tahlil edilebileceğine inanmakta ve bunu yapmaya çalışmaktayız. Zira, mezkûr 5816 sayılı kanunun esbâb-ı mûcibesinde ve bunun kabûlü sırasında TBMM'de vâki müzâkerelerde bu kanunun M. Kemal Paşa'yı lâyüs'el yâni gayr-ı kâbil-i tenkid kılmak için getirilmediği, ancak O'na hakaret edilmesini ve heykellerinin kırılmasını önlemek gâyesi güdüldüğü açıkça ifâde edilmiş bulunmaktadır. Bizim bir fikir adamı olarak ne hakârete ve ne de heykel kırmaya niyetimiz olmadığına göre samimî bir sûrette fakat daha ziyâde bir mü'min hissiyat ve ölçülerine bağlı kalarak bu inkılâbları tahlil ve müzâkere etmekte hiç bir beis görmemekteyiz.

Yukarda söylediğimiz gibi Kemalist inkılâblar onların bir numaralı âmili tarafından ortaya atılmış bir temel görüşün mâ'kestleri olmadığı cihetle bunların mümeyyiz ve fârik vasıflarını böyle bir görüşün ışığı altında tâyin ve tesbite imkân olmadığı âşikârdır. Fakat her ne kadar ortada dört başı mâmur bir doktrin yoksa da Tanzimat'tan beri sürüp gelen vâzıh gayrı vâzıh bir takım düşünceleri bu inkılâblarla kuvveden fiile çıktıklarını düşünürsek, bunları muhtevâlarına âid husûsiyetler itibâriyle şu fârik vasıfları hâiz kabul edebiliriz:

A — Lâdinilik
B — Militarizm
C — Şekilcilik
D — Taklitçilik
E — Küçük devlet hâlet-i rûhiyesine bağlılık

Şimdi bunların her birini tarih ve hukuk ilimlerinin müşterek ışığı altında incelemeye çalışacağız.

(1) Kâzım Karabekir Paşa — İstiklâl Harbimiz, İstanbul 1960, sahife 1067 - 104

(2) ATATÜRKÇÜLÜK BİR İDEOLOJİ OLABİLİR Mİ?

Dr. Mehmed Kaplan

«Hayır! Yapılan bütün propagandalara rağmen, Atatürkçülük, kelimenin hakikî manasiyle bir «ideoloji» olamaz. Zira, «İde» kelimesinin de belirttiği üzere, her «ideoloji»nin temelinde. bir «fikir»in bulunması icâbeder. Atatürk ise bir «fikir» değil, bir «şahıs»tır.

İnsanlığı harekete getiren bütün «ideoloji» lerin kökünde bir «fikir» vardır; İdealizm, realizm, materyalizm, spiritüalizm, egzistansiyalizm, komünizm, rasizm, nasyonal-sosyalizm; radikalizm vesâire. Şahıs ismi etrafında teşekkül eden fikirler, «dar» bir mânâ ifâde ederler. Hitlerizm, Leninizm, Stalinizm gibi. Şark'ta tarikatlardan çoğu şahıs isimleri etrafında kurulmuşlardır: Mevlevilik, Bektâşilik, Kadirilik, Eşrefilik, Bayramilik gibi.

Şahıs etrafında teşekkül eden fikirler, bulanık kalmağa mahkûmdur. hele bu şahıslar, düşüncelerini «sistemli» bir şekilde ortaya koymamış iseler. Felsefe tarihinde, Eflâtunculuk, Kantcılık, Dekartcılık, Bergsonculuktan bahsedilebilmesi, bu filozofların düşüncelerini bir sistem halinde ortaya koymuş olmalarından dolayıdır. Fakat Garp'ta, bu şahısların isimleri de «geniş bir fikir cereyanı» sayılmaz. Ve temâyül ettikleri ana fikirlere bağlanır: Eflâtunculuk bir idealizmdir. Dekartcılık bir rasyonalizm, Bergsonculuk bir entüisyonizmdir. v.s. Hatta Hitler, Lenin ve Stalin gibi şahısların fikirleri de rasizm materyalizm ve komünizm gibi büyük fikir cereyanlarına bağlanır.

Atatürkçülük, Garp'ta, şahıs isimleriyle ifade olunan ve ana fikirlerden birine ircâ olunabilen ideolojiler nev'inden bir ideoloji de değildir. Zira onun insanlığın hangi ana fikrine bağlı olduğunu söylemek, hemen hemen imkânsızdır. Atatürkçülük, idealizm midir, realizm midir, sosyalizm midir? nasyonalizm midir, rasyonalizm veya entüisyonizm midir? Hiç biri değil, hepsidir denilirse, buna gülünür. Zira bu kadar insicamsız bir fikir mecmuasına «ideoloji» adı verilemez.

Atatürkçülüğün, insanlığın şimdiye kadar düşündüğü ve etrafında döndüğü ana fikirlerden hiç birine benzemeyip yepyeni bir düşünce nizamı olduğu iddia edilecek olursa, bunun, mâlûm fikirlerle karşılaştırılarak isbat edilmesi gerekir.

Biz, bunun da yapılamıyacağını sanıyoruz; çünkü Atatürk bir «fikir adamı» değil bir «hareket adamı» idi. Türkiye'nin tarihinde çok mühim bir rol oynadı. Yaptığı hareketler de şüphesiz bâzı fikirlerden mülhem oldu. Fakat bunlar, şuradan buradan toplanmış şeylerdi. İnsicamlı ve tenkidli bir zihniyetle incelenirse, Atatürk'ün hareketleri ve fikirleri arasında bir sürü «tezatlar» bulunabilir. Bunları tarihi ve ferdî sebeplerle izah mümkündür. Fakat bunlara, toptan, bir «ideoloji» nazarı ile bakılamaz. Bu, «fikir» denilen şeyin ne olduğunu bilmemek olur. Zâten, Atatürk'çülüğü «ideoloji» diye ileri sürenlerde mütefekkirler değil, bir kısım gazetecilerdir. Bu gazetecilerin de hareket ve düşünceleri tenkidcî bir gözle tetkik olunursa, hiç bir ana fikre bağlı olmadıkları, tezatlar içinde bocaladıkları görülür...»

Komünizme Karşı Mücadele Dergisi, Sayı 38. 15 Mayıs 1952)

(3) 25.7.1951 tarih ve 5816 numaralı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun.

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

Sarıklı İhtilâlci

— VI —

BİR YARI DELİ

Suavi buhran çağlarında beliren intibak kabiliyetinden mahrum mizaçların şâhâne bir enmüzecidir, şâhâne daha doğrusu, cihanşumûl. Demek ki, onu bütün tezadlarıyla kavramak için, marazî rûhiyatın aydınlığına da muhtacız (1) Ama siyasî suçlar, yalnız ferdî bir mizacın, değil içtimaî bir iklimin de mahsulü. Suavi'deki hastalık tohumlarını geliştiren, kucağında yaşadığı dünya değil mi? Kastamonu'dan Paris'e göç, ikbâl ve hürriyet sarhoşluğu, dilini bilmediği bir dünya, yeni bir medeniyeti idrâk ve temessül güçlüğü, zilletler, Fransa'nın çöküşü. Fıtrî alınganlığını çılgınlık haline getiren bir yaşayış tarzı. İkbâl ve tekrar idbar. Çevresindekiler saraydan geliyorlardı, arkalarında bütün bir bürokrasi, bütün bir içtimaî nizam vardı, korunduklarını biliyorlardı. Kurulu düzenin birer parçasıydılar, şımarık, isyankâr ama hâlis birer parçası. Suavi yalnızdı, halktan gelivordu, halktan yani imtiyazsız kalabalıktan. Kendi gücüyle yükselmek zorundaydı. Evlâdlarının şımarıklığına göz yuman havas, bir kâğıtçının oğlunu kolay kolay affetmezdi. Zavallı Suavi Efendi her mâbedin eşiğinde sabahladı, her kapıyı yumrukladı ve istikbâlinden hiçbir zaman emin olamamanın korkusu içinde çırpındı durdu. O *«ilerici»* lerimizin tabiriyle erişmek isteyen bir küçük burjuva aydını yani bir ratedir. Cemâleddin Efgâni gibi tedirgin, Cemâleddin Efgânî gibi imanını kaybetmiş, Cemâleddin Efganî gibi yabancı bir irfanın kurbanı, içtimaî bir zümre tarafından desteklenmeyen azgın bir ikbal hırsı. Evet Suavi'nin en büyük günâhı yoksulluğudur, yoksulluğu ve sokaktan gelişi. Gerçi Ahmed Midhat'la Nâci de karanlıktan gelirler yani onların arkasında da ne saray vardır, ne bâb-ı âli. Ama birincisi iştihalarını inzibat altına alacak kadar sağlam bir irâde; ikincisi, küçük tatminlerin adamıydı, yani her ikisi de mazbut ve kanaatkârdılar. Daha mühimi inançlarından kopmamışlardı, inançlarından yani İslâmiyetten. Suavi batının iğvalarına karşı zırhsızdır. Zırhsızdır çünkü imanını kaybetmiştir. İmânın olmadığı yerde mukaddes de yoktur. Suavi'nin karşılaştığı iğvalardan uzak yaşamışlardı. Kendi ülkelerinde kalmak korumuştu onları. Aynı içtimâî iklim, insanları başka başka biçimlendirivor, aynı temâyüller ayrı meyveler veriyor çeşitli bünyelerde.

Suavi aç adamdı, uzviyetiyle ve rûhuyla aç. Balzac'dan çok Dostoyevski'ye lâyık bir kahraman. Dostu olmak güçtü Suavi'nin ve dosttan çok müride ihtiyacı vardı. Çevresini, tezatlarıyla rahatsız ediyordu. Tezatları ve zaaflarıyla. Büyük ve inzibatsız bir zekâ, kanma bilmeyen bir tecessüs ve kendini beğeniş. Psikologlar büyüklük kompleksinin küçüklük duygusunun bir başka görünüşü olduğunu söylemezler mi? Evet Suavi de bütün psikopatlar gibi kendi kendine hayrandı.

Tanpınar: Suavi eseriyle değil karakteriyle izah edilmesi gereken adamdır, diyor. Elbette ki, haklı. Zaten kaç eseri var Suavi'nin. Frenk mevkûtelerinden devşirilmiş 3 - 5 risâle. Dedikodu ve hakaretle dolu gazete makaleleri. Avrupa ilmiyle medrese bilgisini mezce çalışan bir iki müsvedde. Suavi bir arayış ve çırpınıştır. Yazar olarak en büyük kusuru üslûpsuzluğu. Bence edebiyatımızda en yakın ruh arkadaşı: Besir Fuad. Biri maktul, öteki müntehir. Tanpınar'ın teşhisi yerindedir: Başveren inkılâpçı, bir megaloman, bir «persécutê maniaque»tır.

2 — Tanınmış İtalyan cezacısı Lombroso'nun «Siyâsi Suç ve Devrimler» adlı kitabı yüzlerce Suavi ile dolu.

Suavi'yi kuşatan sis her dürüst fikir adamı gibi Şerif Mardin'i de rahatsız eder. «Suavi'nin fikir mahsulleri üzerinde durulmağa değer mi?» diye sorar kendi kendine. «Onun mâceralı hayatını takib edenler ister istemez böyle bir sual ile karşı karşıyadırlar. Kişiliğinde marazi çizgiler öylesine ağır basar ki, onları görmek için ihtisas sahibi olmağa ihtiyaç yoktur. Son zamanlarda ismi bir saygı hâlesi ile kuşatıldı, kuşatıldı çünkü demokratik idealler uğruna (!?) canını veren ilk Türk o! Acaba öyle mi? Bu imajda gerçek Suavi'yi bulabilir miyiz?» Mardin'e göre «Geç kalmış siyâsi bir azizleştirme» (canonisation) bu. «Suavi'nin gerek davranışı, gerekse fikirleri —zamanımızın demagojik ûlemâsında görülen - iki yönlü (ambivalent) kişiliğin eseri olan hayâl kırıklığı (frustration) ile» izah edilebilir. (Bkz. The Genesis of Young Ottoman Thought s. 360 ve devamı)

Sayın araştırıcının bu hükümlerini isabetli ama oldukça mübhem buluyoruz. Zamanımızın demagojik ûlemâsı derken kimleri kastediyor? Suavi'nin kişiliğinde ceddâniyet (atavisme)in hissesi kimse tarafından belirtilmemiş. Oysa babasının da normal bir insan olmadığı kendi itirafları ile sâbit. Babam «haksızlık gördüğü yerde sabrı yanar, ateş kesilir; hattâ haksızlık eden bazı ahibbasına tokat atmış ve bazısının kafasını yarmış» itirafı düşündürücü değil mi?

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

MOİZ KOHEN TEKİNALP

— III —

MAKALELERİ

Tekinalp'a dair yazılarımızın birincisinde, hayatına ait —fazla bilgi edinemediğimiz için— kısaca malemat vermiştik. Geçen iki hafta zarfında epeyi bilgi toplandı.

1948 yılında, Türk basın hayatında elli yılını doldurmuş yazarlar için yapılan jübileye katılan üç Yahudi yazardan biri de Moiz Kohen Tekinalptı.

Aşağıya dercedeceğimiz «Yazı yazdığı gazete ve mecmualar»a dair bilgiler de bunlardandır.

Bir okuyucumuz da Tekinalp'ı 1954 seçimlerinde CHP İstanbul mebus adayı olarak hatırladığını haber vermiştir.

Yazı yazdığı gazete ve mecmualar

1883'de Selânik'de doğmuş olan Moiz Kohen, ilk yazılarını 1904'de burada çıkmakta olan «Çocuk Bahçesi» mecmuasına yazmıştır. Bu mecmua, Mehmed Emin (Yurdakul) in hece ile yazdığı «Türkçe şiirler»i ve meşhur İttihatçı hatip Ömer Naci'nin yazılarını neşreden ciddî bir dergi idi. Nitekim bu sonuncusunun bir yazısı sebebiyle kapatılmıştır.

Tekinalp yazı hayatına 1906 yılında Selânikli Fazlı Necip'in 1896'dan beri burada çıkarmakta olduğu «Yeni Asır» gazetesinde başladı. Meşrutiyetten sonra, Yunus Nadi'nin çıkardığı, «Rumeli» gazetesi ile İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin nâşir-i efkârı olan «İttihat ve Terakki» gazetelerinde yazılarına devam etti. Bunlar da Selânik'te çıkıyordu.

1912'de İstanbul'a geldi. 1917 de İttihat ve Terakki Fırkası tarafından partinin «Merkez-i Umûmi» azası olan Ziya Gökalp'a çıkarttırılan «Yeni Mecmua» da iktisâdî yazılar yazdı.

1915'ten beri çıkarılmakta bulunan «İktisâdiyat Mecmuası» nın idaresi kendisine verildi.

1922 de Ankara'da idi. Burada çıkan sosyalist «Yeni Hayat» mecmuasında yazdı.

1951 de «İş adamının gözü» başlığı altında, Ahmed Emin Yalman'ın çıkardığı «Vatan» gazetesinde seri yazıları çıktı.

Ayrıca, Cumhuriyet, Son Posta, Tan ve daha başka gazetelere yazdı.

İstanbul Tüccar Derneğinin çıkardığı «Türkiye İktisat Mecmuası» na devamlı yazmıştır.

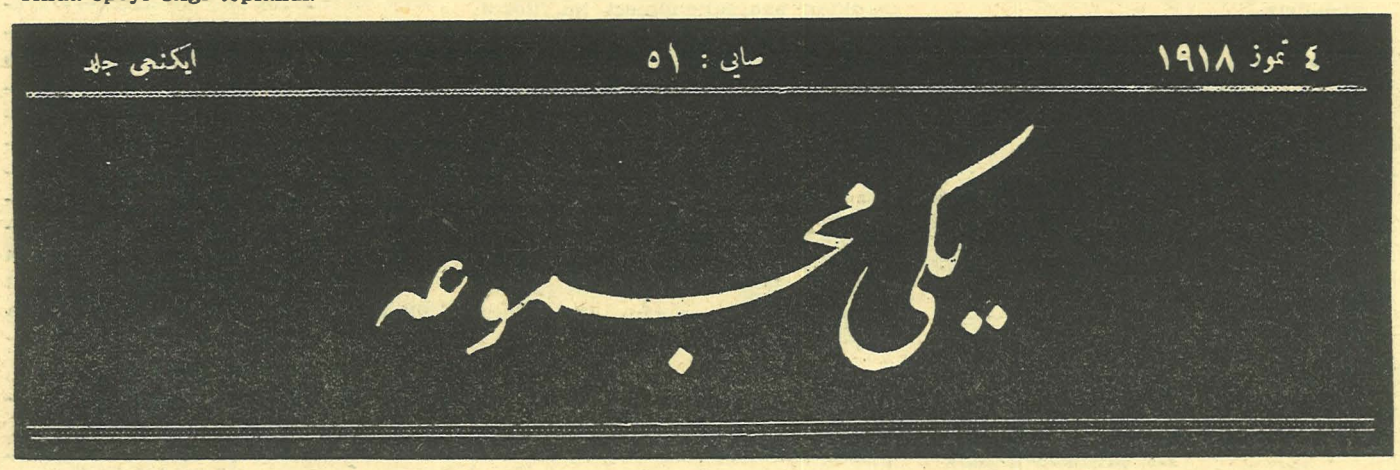

Tekinalp'in yazılarının çıktığı «Yeni Mecmua» nın başlığı

Makaleleri

Tekinalp'ın bütün yazılarının toplanmasının uzun bir çalışmayı gerektireceği gibi, tamamının buraya kaydının da imkânsız olacağı, yukarıdaki izahattan anlaşılmıştır.

Biz daha ziyâde kitapları üzerinde durmak istediğimiz için, buraya, yalnız «Yeni Mecmua» da çıkmış olan yazılarının listesini almakla yetineceğiz.

Yeni Mecmua'daki Yazıları:

1. «İçtimâî siyâset: Tesânütçülük = Solidarizm» c. 1 no. 26 s. 517-19, 3 Kânunusânî 1918
2. «Tesânütçülük: İçtimâi siyâset, 2» c. 2 no. 28 s. 21-23, 17 Kanunusânî 1918
3. «Tesânütçülük: Yeni istikâmet» c. 2 no. 37 s. 205-207 28 Mart 1918
4. «Yeni istikâmet istikrârı» c. 2 no. 40 s. 263-64 18 Nisan 1918
5. «Tesânütçülük: Harp zenginleri meselesi» c. 2 no. 42 s. 313-14 2 Mayıs 1918
   (43. sayıda, bu başlığın «Harp kazançları» olacağı bildiriliyor: s. 337)
6. «Tesânütçülük: Tesânütçülüğün gâyesi» c. 2 no. 43 s. 335-3 9 Mayıs 1918
7. «Dâhili istikraz münâsebetiyle, iktisâdi hayat: İnkılâbın son perdesi» c. 2 no. 44 s. 358 16 Mayıs 1918
8. «Tesânütçülük: ictimâi siyâset için bizde zemin müsâit mi?»
9. «Tesânütçülük: Almanya'da ictimâî faaliyet» c. 2 no. 47 s. 406-407 6 Haziran 1918
10. «Tesânütçülük: İctimâi duygu» c. 3 no. 55 s. 45-46 1 Ağustos 1918
11. «Tesânütçülük: Demokrasinin gâyesi» c. 3 no. 56 s. 67-68 8 Ağustos 1918
12. «Harp ve iktisad: Millî İktisad» c. 3 no. 59 s. 133-34 29 Ağustos 1918
13. «Tesânütçülük: Zevâid vergileri» c. 3 no. 60 s. 154-55 4 Eylûl 1918
14. «Harp ve iktisat: Memurin ve müstahdeminin âtisi: c. 3 no. 61 s. 178-79 12 Eylûl 1918
15. «Harb-i Umûmi'den sonra Çanaükale meselesi» Yeni Mecmua Çanakkale Fevkalâde nüshası s. 97-100 Mayıs 1918

KİTAPLARI

Bu kısımda kitaplarını tek tek ele alarak incelemek ve içlerinden parçalar seçip örnekler vermek istiyoruz.

Birinci Kitap

«TÜRKLER BU MUHAREBEDE NE KAZANABİLİRLER?»

—Büyük Türklük— En Meşhur Türkçülerin mütâlaâtı İstanbul 1330 (1914), 62+1 sayfa, Çıkaran: Türk Yurdu Kitaphânesi.

Kitap «M. Kohen» imzası ile çıkmıştır. Kapağının ortasında ve çerçeve içinde, «Halide Edib» imzalı şu cümle vardır: «En çok istediğim şey bütün dünya Türklerini siyâsi ve zihni büyük ve müstakil görmektir. 2 Mart 329»

Kitap iki kısımdan meydana gelmiştir:

a) 3-46. sayfalarda eserin metni,
b) 47-62. sayfalarda ise «En meşhur Türkçülerin» mütâlâaları, vardır. Son sayfa ise «münderecat» listesidir.

a) Eserin metni on makaleden ibarettir. Bu makalelerin adları, aynen: Mukaddeme — Vicdan-ı Milli — Bugünkü intibah — Mefkûre — Türk'ün mefkûresi — Yeni milletlerin mefkûreleri — Türk iredentası — Mefkûreciler — Azerbaycan Türkleri — Şimal ve Kafkas Türkleri.

b) İkinci kısım ise, meşhur altı Türkçünün, bu eser kendilerine takdim edilerek fikirleri sorulduğu zaman, eser ve Türkçülük hakkında yazdıklarından teşekkül etmektedir. Bu bölümde kısa veya uzun yazısı bulunan şahıslar şunlardır: Mehmet Emin (Yurdakul), Köprülüzâde Mehmet Fuat, Aka Gündüz, Ömer Seyfeddin, Dr. Abdullah Cevdet, Ziya Gökalp.

Bu kitap, Birinci Dünya harbi içinde çıkmıştır. Eserde, Osmanlı gençlerine «Türkçülük» ve «Türklerin birliği» ideallerine bağlanmaları telkin ediliyor. Bu uğurda «ifnâ-yı vücud» etmeye hazır olmaları gerektiği söyleniyor.

Yazar M. Kohen, Balkan Harbi'ndeki mağlubiyetimizin sebebini, «millî şuur» yokluğuna bağlamaktadır. Eserde, bize harbi kaybettiren, İttihatçı gururundan, parti kavgaları ve ırk ayrılığı münâkaşalarından hiç bahsedilmediği gibi, din'in de adı geçmemektedir. Kitabın «İslâmcı» fikirlere karşı yazıldığı anlaşılıyor.

Mukaddime'den:

M. Kohen, eserin önsözünde, Avrupa gazetelerinin «Türkiye'de Panislamizm yani İttihad-ı İslâm» gibi bir de «Pantürkizm yani Türklerin ittihadı» cereyanı başladığını yazdıklarını, halbuki bunun doğru olmadığını, fakat Türklerin birleşmesinin gerçekten lüzumlu olduğunu, yazıyor.

Aynen:

«Hakikat-i halde ise Osmanlı Türklerinde vicdan-ı milli uyanmışsa da Pantürkizm cereyanı, tek tük tezâhürattan sarf-ı nazar, henüz ciddî surette tevessû etmemiştir. Halbuki bütün Türklerin birleşmesi, Türklüğün teâlisi için elzemdir. Bu cereyan lâyıkıyla tevessü' etmezse, Osmanlı Türkleri, bir müddetten beri istihdaf ettikleri müstakil Türk medeniyetini pek güç vücûda getirebileceklerdir.»

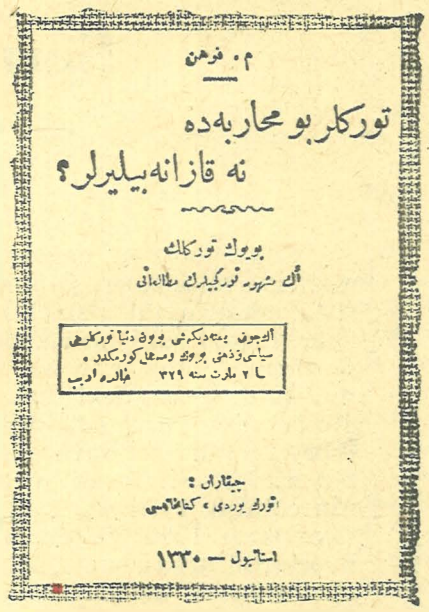

Tekinalp'in M. Kohen imzasıyla 1914'de «Türk Yurdu Kitaphanesi» tarafından çıkarılan «Türkler bu muharebede ne kazanabilirler?» isimli kitabının kapağı.

iktisad

Dr. Kemal Varol

BİN DOKUZYÜZ YETMİŞLER TÜRKİYESİNİN İKTİSADÎ KALKINMASININ TAHLİLİ VE SON GELİŞMELER

— 3 —

3. 1970'LERDE DÜNYA PARA VE ENERJİ BUHRANI

Ülkemizde bu gelişmeler olurken 1970'den itibâren Dünya'da önce bir para buhrânı, bunu müteâkip de enerji krizi, büyük çapta enflâsyon, iktisâdi durgunluk, ve işsizlik gibi buhran halkaları bir birini kovalıyordu. Dünya dôviz ve altın rezervleri hızla artıyor ve bu artışla birlikte ülkeler arası rezerv dağılımı da hızla şekil değiştiriyordu. 1970'de 70 milyâr dolar olarak hesap edilen Dünya altın ve dolar rezervi üç yılda 170 milyâr dolara yükseliyor ve bu rakamın 1980'lere kadar 700 milyar dolar gibi dehşet verici bir seviyeye ulaşacağı tahmin ediliyordu. Artan likiditenin çoğu, umum nüfusu 15 milyonu aşmayan ve Dünya petrol ihracatının yüzde seksenini elinde tutan bir kaç ülkenin kontrolüne geçiyordu. Buna karşılık bir çok ülke iktisâdiyâtının hârici tediyeler muvâzenesinde meydana gelen açıklardan dolayı menfi istikâmette müteessir oldukları müşâhede ediliyordu. Şöyle ki: Yukarıda bahsedilen petrol müstahsili ülkelerin net câri muâmeleler muvâzenesinin 1974 yılında 65 milyâr dolar fazlalık vermesi, Dünya döviz rezervinin ülkeler arası dağılımındaki yeni gelişmenin çapını ifâde etmeye kâfidir.

Artan petrol fiyatlarının doğurduğu mâliyet enflasyonuna karşılık, gelişiniş bir çok ülkelerde, milli gelir artışı yerine gerilemeler meydana geliyor, bunun neticesi olarak da harcanabilir gelirleri geriliyodu. Bu gerilemeler, neticede iç piyasada talep darlığına sebebiyet veriyordu. Diğer taraftan bu ülkelerin refahlarını boçlu bulundukları kurulu istihsal hacimleri büyük ölçüde gelişmekte olan ihrâcâtı gerektirmektedir. Oysa gelişmekte olan ülkelerin de artan petrol fiyatının doğurduğu tediyeler muvâzenesi açığı, bu ülkeleri ithalât tahditlerine zorluyordu. Bütün bu gelişmeler, gelişmiş ülkelerdeki müesses istihsal hacimlerinde âtıl kapasiteler meydana gelmesine, neticede işsizlik ve iktisâdi durgunluğa yol açıyordu.

Gelişmiş ülkeler için, daha da endişe verici diğer bir husus, Dünya nüfûsunun çok az sayıda bir kısmının eline geçen bu yüksek seviyedeki likititenin sipekülâtif maksadlarla veya dolaylı yollarla ehemmiyetli sınâi tesislerinin kontrol altına alınmasında kullanılması idi. Kabul etmek gerektir ki; petrol müstahsili ülkeler, Batı'nın bütün korkulu rüyâlarından uzak durdular. Kanaatimiz, bu ülkelerin ellerine geçen ve büyük kuvvet olma yolundaki imkânı kaçırdıkları ve değerlendiremedikleri noktasındadır. Artık Dünya-Döviz rezervinin 700 milyar dolara yükseleceğine, gelişmiş ülkelerde iflâsların devam edeceğine çok az kimse inanmaktadır. Çünkü Dünya petrol talebi kendiliğinden yavaşlamıştır. Ekim 1973 tarihindeki Arap - İsrail Harbi'nden sonra Suûdi Arabistan istihsâlini günde 9 milyon varilden 8 milyon varile indirerek petrol silâhının gücünü müessir bir şekilde ortaya koymuşken, 1975 sonlarında bu ülkenin kendiliğinden gelişmiş ülkelerden gelen düşük taleb karşısında üretimini 6 milyon varile indirdiğini görüyoruz. 1975'de 65 milyar dolar fazlalıkla tediye muvâzenesini kapayan petrol ihracatçısı mahdut ülkelerin, bu yılki fazlalıkları 34 milyar dolar kadar olduğunu müşâhede ediyoruz. Yine kanaatimizce görünüş, Suûdi Arabistan, Kuveyt ve bâzı Arap Emirlikleri dışında petrol ihraç eden ülkelerin 1978 yılından itibâren dış ticâretlerinin açık vereceği doğrultusundadır.

Aslında gelişmiş ülkeler, böyle bir petrol krizini 1980 yılına doğru beklemekte ve buna göre alternatif enerji kaynakları projelerini yürütmekteydiler. Petrol krizinin âni gelişi, onları bir müddet için bocalatmış, fakat sonunda, yükselen petrol fiatları yeni bir vasatta muvâzene sağlamaya giderken, eskiden işletilmesi pahalı görülen bir çok enerji kaynaklarına bu vasatta iktisadî rantabilite kazandırmıştır.

Petrol krizinin başlamasiyle, bu krizi zararsız atlatabilmek için gelişmiş ülkelerin üzerinde ehemmiyetle durdukları husus, petro-dolar diye tavsif edilen ve petrol ihracatçısı ülkelerin ellerinde bulunan fazla dôviz rezervlerinin kendi ülkelerine dönüşünü, sağlayıcı makenizmayı kurmak olmuştur. Bunu da kısa bir sürede fazlasiyle sağlamış bulunmaktadırlar. Bugün yalnız Kuveyt'in yabancı ülkelerdeki tasarrufu 18 milyar dolar civarındadır. Bu rakam Kuveyt'in iki yılda petrol ihrâcâtından elde ettiği gelire eşittir. Bugün bu paralar gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere ihrâcatlarını finanse etmekte kullanıldığı gibi, Dünya'da mevcud enflasyon nisbeti göz önünde bulundurulursa gâyet düşük denilebilecek fâiz hadleriyle gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere nakit olarak da kaymaktadır.

Hâlen A. B. Devletleri son iktisâdî krizi atlatmış sayılmaktadır. Bilindiği gibi 1969 senesinde meydana gelen yüzde dört civarındaki bir enflasyon A. B. Devletleri'nde amme efkârını endişelendirmiş, bunun neticesi olarak da Başkan Nixon enflâsyonla mücâdele maksadiyle bir seri tedbirler getirmiştir.

(Devamı Var)

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

Büyük Dâvâlar, Tufanlar Gibidir...

Bu cümlede hakikatın kendisini okuyoruz. Evet «Büyük dâvâlar, büyük idealler birer tufan gibidir. Cümleye bağlanacak ikinci hakikat de şudur: «Karşı koymak isteyeni eninde sonunda boğar!»

Kâinat, Allah Resûlü'nün nûr'u ile insan değerine şâhid olduğu andan beri «*Büyük dâvâ*» gerçeği ile dolmuştur. Her zaman ve her mekânın aynasında biz, fâni küçüklükler ile ebedî büyüklüklerin insana heyecan veren savaşına şâhid oluyoruz. Fanî küçüklükler, Kabîl'in cinâyetiyle insanlık tarihinin üstüne çirkef gibi akmağa başlamış, mazlum ve maktul Hâbîl ise en büyük dâvâların mâsum sembolü hâlinde yâdedilmiştir. Kabîl, yaşça büyük olduğu halde fânî küçüklüğü, Hâbil, yaşça küçük olduğu halde ebedî büyük dâvâları temsil etmektedir. Hazreti Âdem (A.S.)'ın sulbünde başlayan hikmetli savaştır bu.

»*Büyük dâvâlar*» insanlığı kuşatan, insanlığın varoluş hikmetlerini kurcalayan, insana ulvî değerini ve mevkiini ihtar eden mürşid gibidir. Fâni küçüklükler, kemmiyet hokkabazlığı ve sığ mantık oyunları ile yanıp sönen ateş böcekleri gibi insanı aldatırken, «*Büyük dâvâlar*» gece karanlığında, saatte yüz kırk kilometre sür'atle virajlı asfaltta giden bir arabanın projektörleri gibi yolumuzu aydınlatan kurtarıcı ışıklar gibidir.

İnsanlık tarihinin en büyük dâvâsı «*İslâm hakikatını eşya ve hâdiselere nakşetmek*» idealidir. Bütün insanlığın tek tek ve topluca ebedî kurtuluşunu tekeffül eden bir dâvâdan daha büyük dâvâ olabilir mi? Bütün insanlığa sevgi ve merhamet duyguları ile coşup taşan bir idealden daha büyük dâvâ tasavvur edilebilir mi? Siyâsi hudutları aşıp geçen, içtimâi farklılıkları «*Takva*» silindiri ile ezen, Kur'an kültürünü bütün cüce kültürlerin üstüne bayrak gibi, sancak gibi diken, bu sancağın dibinde insanlığı toplanmağa çağıran, dağınıklığı ve nizamsızlığı reddeden, insanları fâni küçüklüklere karşı «*Cihâd*» şuuru ile silâhlandıran, ölülere «*Şehitlik*» diriliği bahşeden, cihâd fırtınasını atlatmış dirilere «*Gâzilik*» şerefi bağışlayan bir dâvâ şüphesiz en «*Büyük dâvâ*» dır ve adı İSLÂM'dır.

Dün en büyük dâvâ İslâm idi. Bugün en büyük dâvâ İslâm'dır. Yarının en büyük dâvâsı, —kat'î bir hükümle söylüyorum ki,— yine İSLÂM olacaktır. O halde günümüzün «*Yarınlar Bizimdir.*» safsatası ile kulakları doldurulmak istenen «*Büyük Dâvâ*» dan habersiz gençliği ve kitleler şu gerçeği iyice bellemelidirler ki; projektör önünde sahte parıltılarla uçu an ateş böcekleri kadar bile iddia ve istikbal hakkına sahip değildir cüce ve fâni küçüklükler. Yarınlar «*Büyük dâvâmız*»ındır! Tufanlar kopmadan önce münâdi dolaşmaz. Tufan kopacağını anlayan anlar. Bilen bilir. Sezen sezer. Tufandan önce kurtulan kurtulur. Peygamber buyruğuna uyan emniyete kavuşur. Nuh (A.S.)ın emrine boyun eğen ümmeti gibi. Dâvetine kulak veren inanmışlar gibi. Hazreti İbrahim (A.S.) için ateşi gül bahçesine dönderen Allah, Hazreti Musa'ya tâbi olup, itaat edenleri de emniyete kavuşturmuştur. Hazreti İsa (A.S.)ın büyük dâvâsını yıkmak isteyen ispiyoncu, hâlâ çarmıhta asılı bir leş gibi hristiyan küfrünü kokutmakta devam ediyor. Sevr mağarasının önünde ağını kuran örümcek «*Büyük dâvâ*» nın ebedîliği gibi ebediyet kazanırken, Ebu Cehl'in fâni küçüklüğünü hatırlayan bile yok. Bundan büyük tufan mı olur? Fâni küçüklükleri ezen, yok eden, ebedî büyük dâvâları dâima mansur ve muzaffer kılan Allah'ın şânı ne kadar yüce!

Hazreti Nuh (A.S.)'ı bîtap düşüren küfür tufanda boğuldu. Hazreti İbrahim (A.S.)'ı ateşe atan Nemrud'lar, Hazreti Mûsa (A.S.)'ı boğmak isteyen Firavunlar «*Tevhid tûfanı*»nda yok olup gittiler. Bir katakompta toplanan on iki havârinin gücünü ispiyoncu yahudi kıramadı. Tevhid mihrakından saptırılmış olmasına rağmen putperest Roma'yı dize getirdi hristiyanlık. Putperestliği kendi cılız tufanında boğdu.

İslâm ise son ve ebedî tûfan... Ne kadar karşı koyulsa, karşı koymak isteyenleri o kadar kesinlikle boğacak bir tûfan... Kur'an gemisine sığınanların kurtulduğu bir tûfan... Fâni küçüklüklerin yok olduğu, ebedî hakikat dâvâsının gâlip geldiği ve insanlığı mahveden değil, kurtaran bir tûfan!...

Sebil

AKTÜALİTE

TÜRKÇEYE KAVUŞMAK

«Olasılık», «örneğin», «saptamak» ve benzeri uyduruk kelimelerin birer birer kulaklarından tutulup TRT ekranlarından atılmaya başlanması Türkçe'yi canları gibi sevenleri memnun etti. Bu uyduruk kelimeleri birer metahmış gibi bağırlarına basanlar, Türkçe'ye, Türk rûhuna ne kadar büyük bir kötülük ettiklerini hâtırlarından bile geçirmeyecek «dev rimci» gibi, etimoloji bakımından «nesebi gayr-i sahih» bir hüviyeti de böbürlene böbürlene kendilerine yakıştırıyorlardı. Bunlar Türkçe ile kendileri gibi menfi mânâda değil, müsbet mânâda uğraşmış, bu yolda emek sarfetmiş kimseler bulunduğunu, onların çalışmalarının örnek tutulması gerektiğini de düşünmüyordu Bu arada, büyük ilim adamı Mercimek Ahmed'in, Gelibolu'da İkinci Murad'ın huzuruna çıktığı zaman kendisine Acemce'den tercüme edilen «Kâbusnâme»den bahserek mustalah Türkçesinden şikâyetle:

«— Bir kişi Türki'ye terceme itmüş, veli rûşen değül!»

Diye şikâyet ettiğini ve bundan sonra da:

«— Bir kişi olsa ki; bu kitabı açık terceme itse!»

Dediği için «Kâbusnâme»yi Türkçeye çevirdiğini anlattığından haberleri yoktu.

Hele bir çok kimse, Türk Dili'nin bugünkü uydurmalar topluluğu hâline gelmesinde «Dil Kurumu»nda büyük mütahasssıs olarak çalıştırılmış Ermeni vatandaşımız Agop Dilâçar ile, Girid rumcası şivesiyle konuşması yüzünden Cevad olan adını «Czevat» şeklinde telaffûz eden Cevad Dilemre'nin ve daha bir sürü benzerlerinin evlere şenlik gayretlerinin tesiri bulunduğunu bilmiyordu.

«Dil Kurumu»nun yılda milyonları bulan ve CHP ile arasında mirâs çekişme ve dâvâlarına sebep olan M. Kemal tahsisâtından binlerce lira koparmak gibi bir açgözlülük yüzünden, Türkçe'yi uydurmacılığın, sahterkârlığın esâretine mahkûm ettiklerini istemiyorlardı. Şimdi, Türkçe işte müstahak olmadığı bu esâretten kurtulmaktadır. Onu bu hâle getirenlerde ilmî haysiyet ve utanmanın zerresi kalmışsa, seslerini kesip, dili perişân etmek yüzünden kazandıkları paraları çıtır çıtır yemekten başka yapacak bi şey kalmıyacaktır.

KOPUZ KARDEŞLER KOLL. ŞTİ.
SELÂHATTİN - DERVİŞ - FAHRİ KOPUZ
TOPTAN GIDA MADDELERİ SATIŞI
Beyaz Peynir-Kaşar-Kavurma vs.
27 06 18
Yeni Gıda Çarşısı 2. Sokak No: 22
UNKAPANI - İSTANBUL

Ecevit'in "tik,,li Basın Toplantısı

CHP, şimdiye kadar millete ettiklerinden ayrı olarak, Ecevit idaresinden ayrı olarak, Ecevit idaresinde bir de «milleti hâfızasız ferzetmek» hafifliği içine düşmüştür. Malatya dağlarında vurulan anarşistler hâdisesinden sonra, Ecevit bir basın toplantısı yaptı ve Başbakanın, sağdan gelen zorbalık hareketleri karşısında susup solu suçladığını ileri sürdü. Arkasından da, yüzündeki meşhurtik»leri hoplata hoplata, kendilerinin ise nereden, hangi taraftan gelirse gelsin şiddet hareketlerinin her zaman karşısında olduklarını her zaman söylemiş olduklarını ilâve etti.

Böylece, solcu ve «tik»li Ecevit'in solun milleti hâfızasız saymak taktikine bir kere daha şâhid olduk. Halbuki, 1971 Haziranında Kadıköy yakasında bulunan fabrikalarından bazılarında DİSK'in kıştırtmalariyle işçiler ayaklanıp fabrikaları işgal ve makineleri tahrib ettikleri, Kadıköy Kaymakamlık binasını kırıp geçirdikleri zaman bu Ecevit:

«— Ben de işçi olsam aynı şeyi yapardım!» dememiş miydi?

Bu işi daha fazla eşelediğimiz zaman, devlete silâh çeken; devletin askerlerini öldüren bu yüzden de devletin mahkemeleri tarafından mahkûm edilen anarşist ve komünistleri affedenlerin sevimsiz suratları karşımıza çıkar ve Bay Ecevit'inki bunların başında yer alır.

Ecevit de, partidaşları da bir çok şeyleri milleti hâfızasız farzedip gerçek tahrifçiliğine, hakikat kalpazanlığına başvuruyorlar. Milletimiz bunu iyice anladığı zaman, zaten «fâşik-i mahrum vaziyetinde bulunmanın arâzını «tikler» ve Komisyonda Başkana tabanca çekmek sûretiyle açığa vuranları nasıl bir cezaya çarptıracağı . gerçekten düşünülmeye değer.

Soljenitsyne'i Dâvet Etmek

AP Çanakkale milletvekili Murad Bayrak'ın Batı'ya sığınan Sovyet yazarı Soljenistsyne'i komünizm cehennemini buradaki kandırılmış ve teşkilâtlandırılmış «Moskova kafalı»lara anlatması için kendi dâvetlisi olarak yurdumuza çağırması solcu basında ansülamellere yol açtı. Hemen Murad Bayrak'ı CIA ile münasebet halinde gösterme gayreti içine giriverdiler.

AP Çanakkale milletvekili Murad Bayrak'ın hareketini vatanperverlik olarak vasıflandırmamak mümkün değildir. Ama, böyle bir şeyin sözü bile «Moskova-Pekin-Cuba kafalılar»ı rahatsız eder. Kârlarına kesat getirir. zangoçlarına çaldırdıkları progpaganda çanlarına ot tıkar. Sayın Murad Bayrak, Sovyet komünist cehennominden kaçıp Batıya sığınan bütün Rus münevverlerini Türkiye'ye dâvet etse, yurdumuzun nüfusu yarıya yakın artar. Ama o mâlum kafalardakilerin sayıları hemen hiç eksilmez.

O kadar uzağa gitmeyelim. Stalin'in, hayranı oldukları ve Rus münevverlerinin 30 milyon insanın kaatili dedikleri bu adamın kızı Svetlana bile Sovyet Rusya'dan kaçmadı mı?

Anayasa başka nasıl olabilirdi ?

Aydınlar Ocağı'nın tertiplediği bir toplantıda konuşan Anayasa Doçenti Dr. Mukbil Özyörük:

«— Anayasa yalnız Cumhurbaşkanı'nın selâhiyetleri mes'elesinde değil, hemen her hususta eksiklerle doludur. Çünkü acele hazırlanmıştır.»

Demektedir.

Hiç şüphesiz doğru. Acele hazırlanmasına acele hazırlanmıştır. Çünkü, bir taraftan CHP'nin bir an önce iktidara gelmek hırsı, bir yandan o zaman devlet başkanlığı makamında bulunan zatın makamını hür seçimle teşçil ettirmekte gösterdiği isticâl işte böyle bir Anayasa'nın hazırlanmasına, hem de tercüme yoluyla hazırlanmasına yol açmıştır.

Fakat, bir de hazır de hazırlayanlara bakınız: Sıddık Sami, Hüseyin Nail Kubalı, Muammer Aksoy...

Yâni? Bunların hüviyetlerini, hukuk anlayışlarını bildiğimize göre ellerinden noksanları olmayan bir Anayasa çıkmasını zaten beklemezdik.

Ama, yine buyursunlar 27 Mayıs'da Anayasa için bayram etsinler!

Bu ne sür'at !

Gaziantep'de bir bankayı soyanların solcu veya sola yatkın gazetelerde «İmam-Hatip» mektebi talebeleri olduğunun bilhassa tebârüz ettirilmesi dikkatleri çekmişti. Şimdiye kadar benzer hâdiselerde hiç bir maznunun mensup olduğu mektep zikredilmezken «İmam Hatib Mektebi» ni manşete çıkarmak husûsundaki bu gayret keşliği imanlı genç yetiştiren bu müesseselerin itibarını sarsmak dışında izah mümkün mü? Ah şu tatlı su frenkleri!... Her vesile ile dine ve dini müesseselere zarar vermekten nasıl da derin bir haz duyuyorlar!...

Haberi okuduğumuzun ertesi günü, yine aynı gazetelerde bunların muhamelerinin yapılıp mahkûm edildiklerini öğrenince hayret ettik. Bizim bildiğimiz bu çeşit vak'alarda çoğu zaman fâil bulunmaz, bulunduğu zaman da muhakeme edilmeleri aylarca sürerdi.

Anlaşılan adliyemiz yepyeni bir sür'at kazanmış. Tabii, aynı sür'atin başka vak'alarda gösterilmesini temenni etmeyi bir vazife sayıyoruz!

Babalar ve Oğullar

Malatya'da bir polisle bir bekçiyi şehit eden anarşistlerin yakalanmak istenmeleri sırasında devlet asâyiş kuvvetlerine karşı silah kullanmaları ve bu sebeple öldürülmeleri, solcu gençlerin hemen her gün tekrarladıkları sokak yürüyüşlerinden bir yenisine sebep oldu. Bunların ellerinde taşıdıkları pankartlar, cibilliyetlerini olduğu kadar akıl ve mantıktan da ne derecede mahrum bulunduklarını ortaya koymaktadır. Bu aşırı sol mensup anarşistlerin ellerinde bulunan pankardlardan birinde «Halk kaatillerden hesap soracaktır!» ibâresinin bulunması, bu hususta kat'i delil sayılabilir.

Düşünün bir kere, akılları sıra Türk ve ordu adından faydalanabileceklerini uman akıl ve mantık fukaraları «Türk Halk Kurtuluş Ordusu» (!...) adı altında bir teşekkül kurmuşlardır. Adı bile yurdunu seven her vatandaşa tiksinti veren bu teşekküle mensup üç anarşist bir Türk polisiyle bir Türk bekçisini vurmuşlardır. Kanunun bunların peşine düşen kuvvetleriyle çatışırken vurulup öldürülmeleri halkımızı hesap sormağa götürecekmiş. Öldürülen polisle bekçi bu halkın çocuklarıdır; öldürülenler ise, halkımızla bir alâkaları bulunmadığını yabancı ideolojilere bağlanmak sûretiyle ikrar etmiş bulunan anarşistlerdir. Akıl ve mantık fukaraları, bu anarşistleri kurban, devletin asâyiş kuvvetlerini ise kaatil sayabilecek kadar kızıl değerlendirmenin uşağı haline gelmişlerdir.

Hem kaatil, hem maktul vaziyetinde bulunan anarşistlerden birinin cesedini almak üzere alâkalı makamlara başvuran babası şöyle konuşuyor:

«— Oğlumdan çok vurulan polisle bekçiye acıdım!...»

Baba, elbette söylenmesi gerekeni söylüyor: Akıl ve idrâk sahibi. Ama, babadan oğula intikal etmiş olması düşünülebilecek olan bu iki fazileti kızıl eller nasıl da alıp götürmüş ve kayıplara karıştırmış! İşte halk bu baba ve onun gibi düşünenlerdir!... Kızılcıklar değil!...

İslâm'a ve Kur'an'a dil uzatanları susturacak muazzam eser
İsmail Fennî Ertuğrul'un
Sebil Yayınevi
HAKİKAT NURLARI
496 Sahife
30 Lira

İSLÂM ÂLEMİNDEN

Filipinlerde İslâmî hareket

1973 yılında Bingazi, daha sonra Kuala Lumpur ve nihayet Cidde'de 1975 de aktedilen İslâm ülkeleri toplantılarında güney Filipinlerdeki müslüman azınlığın halkları başta görüşülen ve ehemmiyet verilen mevzulardan olmuştur. Fakat netice şudur ki Filipinlerde müslümanlara tatbik edilen baskı, öldürme hadiseleri devam etmektedir. 1972 senelerinde 4000 olarak hesap edilen şehitlerin sayısı 43.000 e varmış bulunuyor. Hapisler müslümanlarla dolu.

İstiklâlleri için savaşan Filipin Müslümanları

Başkan Ferdinand Markos Filipinlerin güneyindeki müslümanların ateşkesi kabul ettiğini bildirirken Lanao ve civar köylerdeki müslüman fedai liderleri savaşmaya devam edeceklerini ve savaşın istiklâllerini alıncaya kadar devam edeceğini dünyaya ilân ediyordu.

Filipinlerde Moro ismi verilen müslüman milli cephenin (National Liberation fromt) lideri Ebülhayr Alonto «Ateş kes anlaşması yapılmamıştır. Böyle bir şey mevcut değildir. Bu ancak Marcos'un bizleri içimizden bölmek için kurduğu bir tuzaktır.» diyerek müslümanların istiklâllerini ellerine almak için giriştikleri savaşın devam ettiğini açıklıyordu.

Moro grubunun ikinci başkanı olan Ebulhayr 29 yaşında ve hukuk mezunudur. 3 sene önce silâhlara sarılan Moro gerilla grubunun lideri Muhammed Nur Miswari'dir. Bir zamanlar orta doğuda bulunmuş olan Miswari gerilla savaşı için gerekli silâhı orta doğu ülkelerinden temin etmeyi başarabilmiştir.

Misvari 1939 da Sulu adasında doğmuş ve ilk tahsilini Sulu'da görmüştür. Daha sonra Filipin Üniversitesinde okumuştur. 1966'dan 1972 senesine kadar Siyasal Bilgiler Fakültesinde asistanlık yapmış daha sonra da islâmi cephenin hareketine lider olmuştur.

Geçen ay istiklal cephesi adına Manila'da Başkan Marcos'la görüşen emekli hakimlerden Abdülhamid Lukan beraberinde Manila'ya birkaçyüz kişi ile gelmiş ve cephenin ateşkese uyacağını bildirmişti. Fakat bunun neticesi alınamadı. Birkaç gün öice Filipin hristiyan kuvvetleri toplam 40 kişilik müslüman çiftçi topluluğunu katliama tabi tuttular. Aralarında çocukların ve kadınların bulunduğu şehitler bütün Filipin müslümanlarını tekrar harekete geçirdi. Bu hareket Filipin'in Mindanao, Basilan, Sulu, Archipelago gibi şehirlerine yayıldı. Bugün Filipinlerin nüfusu 42 milyona varmaktadır. Bunun 3 milyonu müslümandır.

Verdiği resmi beyanlarda yumuşak bir siyaset takip etmek isteyen başkan Markos «Filipinlerdeki müslümanlar azami derecede otonom idareden istifade edeceklerdir.» diyerek bir taraftan devamlı yardım almakta olduğu Müslüman Arap ülkelerini aldatmaya çalışıyor.

Suudi Arabistan hükümet tarafını ve Müslüman temsilcileri Cidde'de sulh görüşmeleri için toplamaya muvaffak oldu. Otonom bir idareye kavuşmak istediklerini tekrarlayan müslüman halkın temsilcisi ve Moro teşkilâtının başkanı Misvâri yer olarak da Mindanao şehrini, Sulu adalarını, Basilan ve Palavan'ı istedi. Lanao gölünün etrafında yaşayan müslümanlar aralarında silahlı gruplar teşkil etmişlerdir. Ebulhayr ellerinde bulunan M-16 tüfeklerinin Filipin ordusunun tüfekleri olduğunu ve bunları halktan gelen bağışlarla satın aldıklarını bildirmesi hayretleri muciptir.

Lanao'daki müslümanlar bu savaşın yeni başlamadığını, 400 senedenberi önceleri İspanyol kolonicilerine sonraları 1898 den sonra Amerikalılara daha sonra Japonlara karşı gelişen mukavemet hareketleri şimdi Başkan Markos'un askeri idaresine ve hristiyan gruba karşı devam etmekte olduğunu iddia etmektedirler. Yine Abhus Seyyid Ling «Müslüman halk Manila'daki hükümeti asla kabul etmemiştir ve etmeyecektir.» Senelik miktarı 15 milyon dolara varan Amerikan yardımının sona ermesini isteyen Ebulhayr «Vietnamda ortaya çıkan durumun burada yaratılmasını istemiyoruz. Amerika diktatör Markos rejimini desteklemekten vaz geçmelidir.» demiştir.

Son olarak Ebulhayr şöyle bir açıklamada bulunmuştur: «Hükümet bizlerin kominist kuvvetler olduğumuzu, koministlerle işbirliği yaptığımızı dünya kamuoyuna yaymaya çalışmaktadır. Bu tamamen asılsızdır. Zira Bizler müslüman olarak Kominizme yakın olamayız ayrıca ne Rusya'dan ve ne de Çin'den hiçbir yardım almıyoruz.»

Not:

Dikkat edilirse aynı durum Beyrutta Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında gelişen silâhlı hereketlerde de aynı şekilde bir probagandaya alet edilmekte ve Müslüman taraf solcu, Hristiyan taraf ise sağcı kuvvetler olarak Dünya amme efkârına takdim edilmek istenmektedir. Bunlar yayın vasıtalarıyla efkârı umûmiyeyi şartlandırmaktan ve dolayısıyla bir tarafa mahabbet diğer tarafa da nefret çekmekten başka gayeler taşımayan asılsız haberlerdir. Devamlı haklarının istemek üzere başlarını kaldırınca Hristiyanların keyfi kaçmaktadır.

Merkezi Mekke'de bulunan İslâm Birliğinin bu seneki toplantısında Filipinler Başkanı Ferdinand Markos'a aşağıdaki şu telgraf gönderilmiştir.

18 Kasım 1975 de Mekke'de toplanan Rabitatülâlemilislâmî (İslâm Birliği) kurucu heyeti Filipinler'de devamlı baskı altında tutulan müslümanlara daha hür bir hayat hakkı tanınmasını şiddetle istemektedir. Ancak Mindanao, Sulu, Basilan şehirlerinde gerçek istenenin aksine cereyan etmektedir. Bu hususta Cidde'de geçen eylül ayında toplanan İslâm Ülkeleri Hariciye Bakanları toplantısının kararını ve sizin de bu karar üzerine vermiş olduğunuz sözleri hatırlatmak isteriz. Bu sözünüze bağlı kalmadığınız sürece Filipinler ile İslâm ülkeleri arasındaki bağlar zayıflayacaktır.

HÂRİCİ SİYASET

LÜBNAN'DA SON DURUM

Evvelki hafta ateş-kes'i devam ettiremediği esbab-ı mûcibesiyle Müslüman Başbakan Raşid Kerâmî'nin istifâsı, Lübnan'daki iç harbin daha vahim safhalara doğru yol alacağı endişelerini uyandırmıştı. On aydır durdurulması mümkün olmayan ve onbinden fazla ölü ile yirmibin'den fazla yaralıya malolan bu harbin durdurulmasında Amerika'nın bilvasıta, İsrail'in vasıtasız olarak oynadıkları menfî rol, endişelerin artmasının başlıca sebebiydi. Bilindiği gibi, bu iki devletin takındıkları tavır İslâm Âlemin'de geniş ölçüde aksülamellere sebep olmaktan da geri kalmamıştı. Vaziyetin gerginleştiği anlarda arkasında Amerika'yı bulmaktan cesâret alan Yahudi Devleti, İsrail, Suriye'nin sulhü sağlamak için ileri sürdüğü aracılık tekliflerini bile bir takım tehditlerle baltalamaktan geri kalmıyordu. Bu tehdidin başlıcası ve üzerinde en çok durulanı, Suriye'nin herhangi bir müdahalesinin İsrail'in hareketsiz bırakmavacağı yolunda olanıydı.

Nihayet, yine Suriye sulh yolunda aracılık yapmaktan geri kalmadı ve evvelki hafta sona erdiği sıralarda taraflar arasında ateş - kes temin edilebildi ve böylece Müslüman Başbakan Kerâmî'ye istifâsını geri aldırmak mümkün olabildi.

Böylece geçen hafta içinde, Başbakan Raşid Kerâmî ve onun başkanlığındaki altı kişilik Bakanlar Hey'eti çeşitli tedbirleri harekete geçirerek idarede Müslümanlar lehine geniş ıslahât projelerinin hazırlıklarına girişirlerken, başda Beyrut olmak üzere iç harbden had ölçüde zarar gören diğer sehirlerin temizlenme ve yapı işlerine girişilmiştir.

Hâtırlanacağı gibi, hıristiyanlar memleketin idaresinde Müslümanlar'a geniş imkân ve haklar tanımaktan yana daimâ muhalif kalmışlardır ve bu da iç harbin başlıca sebeblerinden biri olmuştur. Başbakan Râşid Kerâmî, Müslümanlar'la Falanjist Hıristiyanlar arasındaki çatışmanın sebeplerini çok iyi bilen selâhiyetli bir devlet adamı olarak, memleketin idaresinde Müslümanlar'a daha geniş haklar tanınmasını temin etmek için elinden geleni yapmaktan geri kalmayacağını yabancı basın mensuplarına da söylemiştir. Raşid Kerâmî, daha önceki yıllarda da bu yolda teşebbüsler yapıldığını ve bunların muvaffak olamadıklarını elbette bilmektedir. Fakat, bu defa Suriye'nin müdahalesiyle Lübnan'da onbin'den fazla Filistin askerinin bulunması nikbinlik sebebi sayılabilir. Böylece, şimdi girişilecek teşebbüsler, önceki yıllardankilerin tamamiyle aksine iyi neticeler getirecektir.

Bu arada Suriye - Lübnan ve Filistinli idarecilerden kurulan «*Nezâret Komitesi*», ilk müsbet iş olarak Katantina şehrini terkeden altı bin Müslümanla Damour'dan kaçan yirmi beş bin kadar hıristiyanın evlerine dönebilmelerini temin etme teşebbüslerine girişmiş bulunmaktadır. Yukarıda adı geçen Komite'nin selâhiyetli mensupları bu işin aylarca zaman alacağını, zira terkedilen evlerin artık barınılacak bir ver olmaktan cıktıklarını bildirmektedirler.

Lübnan'da Müslümanların daha geniş idârî haklar elde etmelerinde Suriye'nin tam bir destek sağlayacağı, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın beyanlarından açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim, geçen hafta içinde, Lübnan Devlet Başkanı Süleyman Franjieh'in Suriye Devlet Başkanını ziyarete karar vermesi bu hususla yakından alâkalı bulunmaktadır.

Lübnan'da vaziyetin ateş-kes'in temini peşinden düzelmeğe doğru gitmesi, ve Müslümanların «aznınlık» durumundan çıkarak ülkenin sâhibi haline gelmeleri Batılı müşâhitlere göre Amerika ile onun peyki vaziyetindeki İsrail'in memnûniyetsizlik duymalarına yol açmıştır. Çünkü, bu iki devlet, Arap ve İslâm Alemi üzerinde bir takım karanlık emellerin gerçekleştirilmesi peşindedirler. Amerika, Mısır'la İsrail arasında ayrı bir anlaşmayı tahakkuk ettirmek sûretiyle, emellerinin bölücülükle alâkalı kısmını yeterince ortaya koymuştur. İsrail bir yana bırakılırsa, Amerika'nın İslâm ve Arap âlemine karşı takındığı tavır kendisinin itibârfını zedelemekte, ayrıca Sovyet propagandasına tesirli olmak yolunu açmaktadır. Amerika asıl menfaatlerinin, İslâm Alemiy'le dostluk kurmak ve bunu sağlam temellere oturtmak olduğunu anlayıncaya kadar itibâr kaybı az olmayacaktır.

Bilhassa Lübnan ve Filistin dâvâsı Amerika'nın anlayışı ile İsrail baltalamalarından kurtarıldığı takdirde, Orta Doğu'nun pürüzlü meselelerinden biri daha hal çâresine kavuşmakta gecikmiyecektir.

Eski Bir Hariciyeci

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

— VI —

Sual: Bühner erkeğin memeleri, kör bağırsak, pelikan kuşunun gâyet uzun gagası, bir takım fenâ teşekkül etmiş azâlar, hayvanlar neye yarar (1) Bir takım ağrılar sızılar, hastalıklar, âfetler, Allahın inâyeti ile nasıl tevil olunabilir? diyor. Buna ne cevap verirsiniz?

Cevap: Bu gibi itirazların cevapları Maddiyyun Mezhebinin İzmihlâli adlı eserimizde verildi. Burada yalnız şu kadarını söylemekle iktifa edeyim ki, bu dünya sebepler âlemidir. Cenab-ı Allah mahlûkatın tevellüd ve teşekküllerini de bir takım tabiî sebeplere bağlamıştır. Bunlar onun koyduğu kanunlar mûcibince fiillerini icra ederler. Men edilmemesi daha büyük mahzurları mûcip olacak bizim bilmediğimiz bazı sebeplerden dolayı bu fiillerde nâdiren kusurlar meydana gelir. İsbat edilmiş olan yalnız bir vak'a gaiyetin varlığını açıklamağa kâfidir. Semâdaki yıldızlardan bir örümceğin ağına, bir sineğin kanadına varıncaya kadar her yerde ve her şeyde gâiyetin varlığı görülmekte iken, böyle bin türlü zorlama ile bulunan pek nâdir bir kaç misâlin ne ehemmiyeti olabilir? Bunları bizim aklımızın onlardaki gâye ve hikmeti bilmekteki aczine atfetmek daha doğru olur. Çünkü Dünya'da her şeyi bildiğini iddiaya cür'et edecek hiç kimse yoktur. Câzibe-i umûmiye (Yerçekimi) kanunlarını keşfeden Newton'a bir gün niçin istediği vakit yürüdüğünü, kolunu ve elini salladığını sormuşlar. O da;

«— Bilmiyorum.» cevabını cesûrane bir tavırla vermiştir. Lâkin siz yıldızların birbirlerini çekmelerini o kadar iyi bilirsiniz hiç değilse onların neden dolayı bir cihete doğru dönüp de diğer cihete doğru dönmediklerini söyleyiniz demişler. O da:

«— Bunu da bilmem diye itirafda bulunmuştur.»

(1) — Esasen kör bağırsak gibi gelişmeleri durmuş denilen âzâların da mühim vazifeleri olduğu son zamanlarda anlaşılmıştır. Bu kadar esas âzâyı bir tarafa bırakıp da erkeğin memeleri, kör bağırsak ve bademcikler gibi bir kaç uzvi teferruatı gâiyetin olmadığına delil kabul etmek doğru olamaz. Çünkü mezkûr uzuvların mevcûdiyetlerindeki hikmetler de diğerleri gibi bir gün anlaşılması muhtemeldir. Hatta bugün bademciklerin insan vücûdu için pek büyük bir faydası hâiz olduğu anlaşılmış bulunmaktadır. Kadınlardaki memelerin ancak doğum anında faaliyete geçmesi bunların yeni doğmuş çocuklara elverişli olan gıdayı tedârik etmek için halk olunduğuna en bâriz bir şekilde delâlet etmekte iken Bühner'in bu gâiyeti görmeksizin erkeğin hiç değilse bir nevi zinet sayılabilecek memelerini gâiyetin yokluğuna delil göstermesi kendisinin hüsnüniyetten nekadar uzak olduğunu anlamağa kâfidir.

Pelikan kuşunun gagasına gelince bu kuşun gagası her ne kadar büyük ise de pek hafif olduğu için bu büyüklükteki mahzur telâfi edilmekte ve ortadan kalkmaktadır. Yavru kuşların ağızlarını ana ve babalarının verdikleri gıdayı tamamen ve rahatlıkla alıp yutabilmek için birer sarı deri ile muvakkaten genişletmek derecesinde inayet ve hikmet göstermiş olan Sâni-i Hakîmin bu kuşun gagasını büyük olarak yaratmasında da bir hikmet vardır. Emsallerine bakarak lâyıkıile tedkik edildiğinde bu hikmetin kolaylıkla anlaşılacağında hiç şüphe yoktur. Bu kuşun gagasının büyüklüğünün kendisine bir takım menfaatler temin ettiği de şüphesizdir.

Bühner'in böyle binlerce kuş nevi içinde yalnız bu nev'in gagasının biraz büyük olmasını gâiyetin yokluğuna delil göstermeğe çalışması iddiasının isbat hususunda pek çok başı sıkılmış ve bu bapta pek çok teşebbüslere mecbûriyet görmüş olduğunda şüphe bırakmaz.

İnsanlarca faydasız görülen hayvan, nebat vesâirenin mevcûdiyetlerinde de hikmet vardır. Cenab-ı Allah'ın Nâfi, Rahîm, Muhyi, gibi cemal sıfatları yanında; Zarr (Zarar verici), Kahhar, Müntekim (intikam alan), Mümit (öldüren) gibi bir takım celâl sıfatları da vardır. İlâhî sıfatların hüküm ve eserleri elbette zuhûra gelecektir. Zararlı ve faydasız addolunan hayvanlar vesâire bu celâl sıfatlarının tehürleri ve Allah Tealânın askerleridir. Bunlar da insanlar gibi birer ümmettir. Hak Tealâ onları dilediği mahalle musallat kılar. Binaenaleyh her şeyi insanların faydası noktasından muhakeme etmek doğru olmaz. Bu cümleden olarak eşyanın yaratılışlarındaki hikmetleri tamamiyle bilmek beşer için imkânsızdır. Böyle bir iddiaya hiç kimse cür'et edemez.

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

Kerpiç Hâline Gelen Kur'an-ı Kerimler

İ. Hakkı Konyalı

— 3 —

(Baştarafı 3 ve 4. sayılarda)

Zâviyeyi tâmir eden ve burada ilâkî zikir yapılmasını şart koşan Osmanlı Devleti ayânından Hacı Mehmed Sâlih Vecihî Paşa'nın oğlu İsmail Sâdık Kemal Paşa vakfiyesinde «*Düğümlü Baba*» yı şöyle saygılı vasıflarla anıyor.

«*Türbenin içinde kerâmet ricâlinin en büyüklerinden hâfız-ı Kur'an, Rahman olan Allah'ın cezbelilerinden güneş gibi parlayan cezbe sâhibi Düğümlü Baba diye meşhur olan Seyyid Hacı Mustafa Efendi*»

Vakfiye ile Çadır Mehterhânesinin altındaki kemerli tonoz evin bir gözü türbe ve zâviyeye semâhâne olarak tahsis edilmişti. Bir de kadınlar mahfeli vardı. İsmail Sâdık Kemal Paşa, bu türbe ve zâviyeyi tâmir ettirirken buraya 321 arşın 17 parmak kâgir, 99 arşın 10 parmak ahşap bir bina da ilâve ettirmişti. Ben burasını 35 yıl önce 1941'de incelerken türbe ve zâviyenin önünde iki katlı zâviye meşrutahânesi ve kütüphâne önünde de At Meydanı'na doğru taşmış bir bahçesi vardı. Burası demir parmaklıkla çevrilmişti.

İsmail Sâdık Kemal Paşa, vakfiyesiyle buraya çoğu eşsiz ve nâdir 437 cilt kitab, bir *Lihye-i Saadet*, iki sedef işi kıymetli çekmece, 211 levha ve cüz halinde tezhipli Kur'an-ı Kerim'ler vakfetmiştir. Bu kıymetli levha kolleksiyonu geniş sınırlı Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde hiç bir yerde yoktu. Gelip geçen otorite hattatların kaleminden çıkan bu levhalar tonoz gözlerdeki zâviyenin ve türbenin duvarlarını süslüyordu. Ben, 55 yıl önce bu levhaları vecd ve istiğrak içinde ziyâret etmiştim. Yerli, yabancı ziyâretçilerin seriler hâlindeki bu levhaları hayranlıkla seyretmekten zevk duyarlardı. Sultan İkinci Abdülhamid'de türbeye en kıymetli şallar 3 kristal muhteşem âvize ve bir çok da levha hediye etmişti. Pâdişah bunları Yıldız Sarayı'ndaki husûsî hazinesinden ayırmıştı.

Türbeleri, tekkeleri, medreseleri dârülkurrâları, darülhadisleri, hankâhları kapatan bomba kanun mer'iyyete girdikten sonra buraların kapılarına kilit vuran ve mühürleyen hey'et, Düğümlü Baba Türbe ve tekkesiyle semâhânesinin ve kadınlar mahfelinin kapısını da kilitlemiş ve mühürlemiştir. Türbe ve tekkenin önüne sonradan Kemal Paşa tarafından yaptırılan şeyh meşrutâhânesi mühürlenmemişti.

Bu hey'et sonradan gelip, türbe ve zâviyeyi açarak kıymetli, tarihî ve değeri yüksek eşyayı tesbit edecekti. Yeni kanunun verdiği lâkaydî ve lâubâlilikle bu hey'et mühürlediği bu türbe, tekke, kütüphâne ve meşrutahâneyi unutmuştur. Bir daha buraya gelen, soran arayan olmamıştır. Şeyhi de meşrutahâneden ayrılmak endişesiyle kimseye durumu bildirmemiştir. Meşrutahânede oturmuş, bahçesinden faydalanmıştır.

Ben İstanbul âbidelerini incelerken burasını buldum. Kapısında kocaman ve küflenmiş kara kilit ve kırmızı mumlu bir mühür vardı. Camları kırılmış, pencerelerinden türbe ve zâviyeyi inceledim. Durum yürekler parçalayıcı ve tüyler ürpertici idi. Duvarlara asılan o büyük hattatların hepsi birer san'at şâheseri olan bütün levhaların, güveler, böcekler tarafından kemirilmiş, tonozlardan kalbur gibi sızan yağmur sularıyla çürüyen ipleri kopmuş, hepsi yerlere serilmiş, mahvolmuştu!...

Sultan Abdülhamid'in hediye ettiği zâviyenin semâhânesine asılan çok muhteşem âvizenin üstüne uzun yıllar sızan yağmur suları zincirini çürütmüş, koparmış yere düşerek param parça olmuştu.

Bu cinâyet ve kadirbilmezlik insanı dehşete düşürüyordu. Sağlam kalan âvizelerden birisi, hayır sevenlerin yardımlarıyla Mahmutpaşa'da Hacı Küçük Camii'ni tamir ettiren Akşehir'li Atâ Köseoğlu tarafından bu câmi'e nakledilmiştir. Bunu kendisine ben haber verdim, kurtarılmasını sağladım.

İstilâya uğramış bir şehrin tarihî eserlerini ve âbidelerini yağmalıyan, yıkan ve yok eden bir düşman gibi türbelerimizi, zâviyelerimizi, hahkâhlarımızı, medreselerimizi, zâviyelerin mescidlerini haydutça yıkanlar ve yağmalıyanlar gibi davrananlar, insafsız avcıya hizmetten zevk alan yardakçılar, bu türbe ve zâviyeyi mühürlemişler fakat unutup gitmişler, bir daha aramamışlardı. Eşsik levha kolleksiyonu, şallar, seccadeler, Kur'an-ı Kerim'ler, rahleler, âvizeler, kitaplar mahvolmuştur.

(Devamı Gelecek Sayıda)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

TESELLİ

Annesinin vefâtı dolayısıyla oğlunu teselli için yazdığı mektuptan bir parça:

Ne yapalım, oğlum! Bu âlem böyle kurulmuş ve değişmemektedir. Devamsızdır!. Devamlı olan, ancak onu yaratan, yokluk kabul etmiyerek ayakta duran Allah'tır. Kimi seversen sev. Haktan başkasını seven, de, sevilen de hepsi, herşey göçecektir. Aslı olan birlik âlemine yürüyücek ve birliğinin tecellilerine dalacaktır. Elverir ki; Hakkın yardımı ile iman, yoldaşımız olsun da aslımıza dönebilelim! İsyan, unutkanlık, küfür kirleri ile zâtında temiz olan ruhumuz lekelenmiş olmasın! Ve asli temizliği ile aslına dönüşte, birleşmede hiç bir mâniaya rastlamasın. Temiz olan o âleme pis koymazlar. Temizleninceye kadar yollarda ezâ ve gurbetlere düşmeyesin! Oğlum, sana geçen mektubumda yazdığım gibi, Annenin son nasihatı;

«— Oğlum beni seviyorsa, benim yolumdan yürüsün!» Bu ne demektir, bilirmisin? Vazifeşinas olsun, her hak sahibinin lâyık olduğu hakkını vermekte ve yapmakta gayretli olsun, insanın kendi üzerinde nefsinin hakkı vardır. Yaradıcısının hakkı vardır. Nefsin hakkı, onu doğru yola yürütmeğe çalışmaktır. Kötü huylardan onu daimâ temizlemeğe, iyi sıfatlarla bezemeğe, daimâ usanmaksızın çalışmaktır. Her savaşın sonu olgunluk ve yükseklikleri görmek ve Hakka varmaktır.

Bu yolun kurucuları (kumandanları) peygamberler ve velilerdir. Bunların en mükemmel ve kıymetlisi M. Mustafa, bütün varlığın rûhu ve âlemlerin hohocasıdır. Allah bizi ondan ayırmasın! Bizi öyle bir nurlu ve yüksek yola gitmeğe vasıta olmuş ve yol göstermiştir ki; o yolda yürüdükçe temizlik ve arılığın artar. İçin gibi dışın da temiz ve saf olur. Bütün firkatlar, birleşmeğe çevrilir. Bunda tek sebep, imandır. Aman oğlum, Annen gibi ben de söyliyeyim. İmanı giderecek sebeplerden kaçın! Kul olmak dolayısıyla kusur ile kirlendiğin vakitte hemen tövbe ve istiğfar ve pişmanlık, yaratıcımızdan M... Mustafa mirascısı olan evliyâullah ile başlıyarak temizlemeğe çalış. İsyan ile ruhta meydana gelen lekeler afvedici Allah'ın afu sularıyla, tövbe ile temizlenir.

İman ile göçen her parça aslına kavuşacaktır. İman ile göçen baba ve dedelere ana ve ninelere, iman ile giden her parça olan evlâd şüphesiz kavuşacaktır. Şeyin külli emrin bima kesibe rehin. Müminlerin imânını muhâfaza eden ve iyi bir son ile göçen evlâtları kendilerine kavuşturulacaktır. Amel cihetinden asıllarından, ana ve babalarından geri dahi olsalar, Allah o hayırlı mümin ana ve baba hörmetine onların amellerinden bir şey eksiltmeden...

Gurbet:

Acı olmakla beraber gurbetin insanın yetişmesinde büyük faydası vardır. Evet; gurbet insanı ilim ile cehizler, iyi ahlâklarla süsler ve pişirir. Tam bir insan olarak yetiştirir. Tarihte görülen büyük insanların hemen ekserisinin olgunlaşması gurbetten başlamıştır. Uzaklaşma, yakınlaşmayı mûcip olur. İnsan olgunlaşarak kendi ayarındaki insanlar arasında seçkinliğe kavuşur.

Edebiyat:

Edebiyat merakını iyi bir sûrette karşıladım. Çünkü dimağı ince mânalarla bağdaştırır ve süsler. Edebiyat ruhta mevcud ve insanın tabiatında olan olgunluk ve yüksekliklerin meydana çıkarılmasına iyi bir vesile olabilir. Ancak edebiyat kuvveti ruhtan almak sûretiyle arzu edilir. Yoksa, eski ve yeni edebiyat nâmındaki edepsizce manzum ve nesir şehvetli sözler hiç bir vakitte istenemiyeceği gibi, sâhibine de bir şeref veremez. Ruhları tezhib edilmiş olan büyük insanlar, fikirlerindeki olgunlukları ne güzel, sözlerle ortaya koymuşlardır. Araptan, Acemden, Türkten ne büyük ediplerimiz, ne güzel şâirlerimiz gelmiştir. Allah sırlarını takdis etsin.

Bu âlemde her cihetten rahat mümkün değildir. Herşeyin beterini düşününce insana ârız olan rahatsızlık hafif gelir, ve sabr-ü tahammülü kolaylaşır. Hakka muhâlefetten dâimâ sakın ki; ruhen ve bedenen azap çekmiyesin! Allahın nazarlarına ayna olduğunu unutma! Fenâlığa kaymakyaktan mes'ul olacağını ve zecâ göreceğini hatırdan çıkarmak, seni fenalık çukuruna muhakkak düşürür. Fenâlık yollarında çıkacak marazlardan, hakka dayanarak kaçmak ve nefsi Allahın ebedi gazap ve intikamına mâruz bırakacak her şeyden uzak bulunmak için gayret ve çırpınmadan bir ân boş kalma! Deniz suyu, susuzu kandırmadığı gibi haram zevkler de insanı tatminden ziyâde ebediyen harap eder ve cezalandırır. En büyük irfan, nefsile yapacağı büyük savaşta azim sahibi olmaktır!...

Beyan-ı itizar:

Geçen sayıdaki «Dâvet» adlı yazının içinde geçen iki âyet-i kerimenin metni yanlış dizilmiştir. Birinci âyetin sonu «illâ kurbeyn» değil «el akrabin», ikinci âyetin sonu da «vessabir aleyhâ» değil «vestabir aleyhâ» şeklinde olacaktır.

KOÇALLAR
TİCARET KOLL. ŞTİ
İBRAHİM KOÇAL
ve KARDEŞLERİ

Dahili ticaret, Alım, Satım, İmalât
Komisyon, Mümessillik, İthalât
İhracat

Merkez Telefon: 26 87 12
22 55 77
Şube Telefon: 32 08 68

GÖZ Oldur ki hakkı göre..

Salâhaddin Eş

Fikir Hürriyeti

Roma'lı bir fikir adamı, Cyrus, «En sefil hayat, başkalarının istediği şekilde yaşanandır!...» derken fikir hürriyetinin mevcut olmamasından doğan sefâlet ve acıları dile getirmiştir. Şark'ın büyük dâhilerinden Mevlânâ ise «Benim için divâne diyorlar. Divâne olan gönlümdür, o halde ayağıma zincir vurmak niye!?..» şeklindeki ifâdesiyle fikre zincir vurulamıyacağını ne güzel ifâde etmektedir.

«Fikir hürriyeti» ve hele «hür fikir» nedir? Bunun adına oynanan hokkabazlıkların câzib bir şekilde sergilenebilmesini bertaraf edebilmek nasıl mümkün olur?..

Fransız İhtilâli'nden sonra Batı'da hükümfermâ olan ve bizim ilerici (!) sözde münevverlerimizin geriden bir tâkiple bugün aynen kabul ve müdâfaa ettikleri «hür fikir» anlayışının en bâriz vasfı «dine karşı olmak»tır. Yani daha baştan hakikatsizliğe esir olan bir *«hür fikir»!...*

Bu sefil mantık ve anlayış çıkmazı bu günkü kanunlarımızın pek çoğuna da —maalesef— aksetmiştir. O kadar ki, 1961 Anayasası, çeşitli maddeleriyle, fikir hürriyetini sağlayıcı gerekli teminatları getirdiği, fikirlerin söz, yazı, resim, ve sâir vâsıtalarla açıklanmasına imkân tanıdığı halde mâhut 19. maddesiyle de bu düşüncelerin «dînî» olanlarını istisnâ kılmıştır. Tuhaftır ki, bu tip lâik-dindışı düşünce sahipleri belki de tek bu noktada dini en doğru şekliyle anlamakta ve dinleyince münhasıran İslâm'ı kasdetmektedirler. Bu, dînî hakîkatlerin izhar ve ifâdesine imkân vermeyen ve onların reddine müncer olan materyalist görüşlerin temel bir kanunumuza aksedişinden başka bir şey değildir. Türkiye'nin okumuş insanlarının büyük bir kısmı —maalesef— böylesine ters bir «fikir hürriyeti» anlayışı içindedirler. İslâm dışındaki görüşlere hayat hakkı sağlamak için feryâd ederler de aynı hassâsiyeti dînî düşüncelerin en zâlimâne usullerle önlenişi karşısında aslâ göstermezler. Bu da fikir hürriyeti anlayışında gerçekçi ve samîmi olmadıklarını göstermez mi?

İçtimâî mes'eleleri çözmekte ve fikirleri telâkkide iki çeşit metod kullanılagelmiştir. Bunlardan biri dialogçu, diğeri ise dialektik metodtur. Dialogçu metod, her fikre hayat hakkı tanır. Her fikrin —gücüne göre— kendisi karşısında tutunmasına hürmetkârdır. Bugün Batı umûmiyetle bu metodu benimsemiştir.

Dialektik metod ise bunun tam tersidir ve kendi dışında hiç bir görüşe hayat hakkı tanımıyan sistemlerce benimsenmiştir. Meselâ komünizm... Kendi görüşünü kabul ettirebilmek için her türlü zulüm ve zorbalığı mübah addeder.

İslâm'a gelince onun muhtevâsı gibi usûlü de kendine mahsustur. Hiç kimseyi islâmî görüşü kabul için icbâr câiz değildir. Fikri kabul ettirmenin yolu telkin ve iknâdır. Ancak bir kere ve rızâen kabul edildikten sonra, kabul edilen dünya görüşünün icâplarına göre hareket edilmesini sağlamak hususunda bağlayıcı ve icbâr edici kâideler mevcuttur. Onun gâyesi yeryüzünde iyiliğin mutlak bir sûrette hâkimiyetini sağlamak, kötülüğün de tamâmen ortadan kalkmasını temindir. «İlâ'y-ı Kelimetullah» tâbiriyle ifâdesini bulan bu anlayışın İslâm tarihi içinde asırlar süren nezîh bir tatbikâtı vardır. Bu anlayış, insanların kalblerine zorla tahakküme yeltenmeyi kesinlikle yasaklamış, fakat buna mukâbil de kötülüğün hâkimiyetini sağlayacak volları da tıkamıştır.

Bir dünya görüşünün tükendiği yerde zecrî tedbirler ve düşünme yasakları başlar. İslâm böyle bir tükenişten nâmütenâhî münezzeh olduğu için bu yola başvurmamış, insanları sînesinde «kendi hür iradelerini kullanarak» toplamak metodunu benimsemiştir.

Gerçek bir maarif sisteminin asıl gâyesi insanlara doğru düşünme kaabiliyet ve iktidarını kazandırmaktan ibarettir. Fakat Türkiye'mizce nice zamandan beri «doğru düşünmek» yasaklanmıştır. Bugün sâdece Batı kültürünün kapitalizm ve komünizm gibi muhtelif fikir cereyanlarına hayat hakkı tanıvan bir görüş hükümfermâdır. Millî Eğitim Temel Kanunu'nun ilk sözü «Atatürk devrimleri» diye başlıyorsa elbette ki bu, bu iki görüşün işbirliğinin mahsûlü olarak ortaya çıkmıştır ve doğru düşünmek ancak bu sınır içinde serbesttir. (!)

Batı kültürü ise, bugün Einstein'in «fizikte bile kesin doğrular olamıyacağı» şeklindeki ifâdesinde yer alan aczin çırpınışları içindedir. Yani, Yahudi'nin «fikirde anarşist, iktisadta despot olacaksın!...» prensibinin ürkütücü bir gerçekleşişi!..

Sebil

TARİH

KADINLARIN İSTANBUL MİTİNGLERİ

— 2 —

«... Bu miting de, Fâtih mitinginin hemen tekrârından ibâretti. Bu aylar benim için dâimâ açıkta konuşmakla geçti. Fakat o ayın daha sonraki cuma günü Sultanahmed Mitingi oldu.

Bu, 6 Haziran 1919'a rastlar. Sultanahmed Meydanı'na Fuad Paşa türbesi sokağından girdim. Yanımda kaç kişi vardı, beni kim götürüyordu, bilmiyorum. Kalbim o kadar atıyordu ki; yürürken sallanıyordum. Fakat meydanın başına gelip de kalabalığı görünce, bana sükûnet geldi. Sultanahmed Camii'nin minâreleri mâvi boşluğa yükselen ilâhi bir sanatkârın elinden çıkmış beyaz ney'ler gibiydi. Minârelerin dar şerefelerinden siyah bayraklar havada dalgalanıyordu. Camiin önünde, yerde, yüksek bir kürsü vardı. O da siyah bir örtüyle kaplıydı. Kürsünün önünde Wilson'un onikinci prensibini temsil eden bir yazı vardı. Sâde meydan değil, tâ Ayasofya'ya kadar insan doluydu. Halk o kadar sıkışmıştı ki; hareket edemiyecek bir halde idi. Askerler, kalabalığın iki yüzbin kişi olduğunu söylüyorlardı.

Bu kımıldanamıyacak kadar sıkı olan kalabalıktan başka câmiin demir parmaklıkları, damlar, câmi kubbeleri dâhi insanla doluydu. Nasıl o kürsüye yaklaşabildim farkında değilim. İki yanımda, iki önümde dört süngülü asker, bana yol açıyordu. Bunların gösterdiği bir kardeş sevgi ve itinasını ömrüm oldukça unutamayacağım. Acaba, bunların beni oraya götürmeleri istenmiş miydi? Yoksa, kendi kendilerine mi gelmişlerdi, bilmiyorum. Kürsünün önüne geldiğim zaman hayatımın en önemli dakikalarından birini yaşadığımı hissettim. Vücûdumun her zerresi elektriklenmiş gibiydi. Bu hâl her hangi bir zamanda beni derhal öldüreilecek kudretteydi. Fakat o an benim için unutulmaz bir tecrübedir. Çünkü hiç sesi çıkmayan bu iki yüz bin kişinin ıstırabını bana aşılamıştı.

İnanıyordum ki; Sultanahmed'teki Halide, hergünkü Halide değildi. Bazan en mütevâzi ve tanınmamış bir insanın büyük bir milletin büyük idealini temsil edebileceğine inanıyordum. O günkü Halide'nin kalbi bütün Türk kalblerinden gelen hisle atıyor ve Halide'ye gelecek yılların fâciasını duyuruyordu.

Minârelerden gelen seslere, kalabalık arasındaki yüzlerce ulemâ, müslümanlığın bir nakaratı olan «Allahû Ekber, Lâilâhe İllâllah, Vallâhu Ekber, Allâhu Ekber Ve Lillâhilhamd» ile bu seslere katılıyordu. Halide, bu hârikulâde terâneyi dinlerken, kendi kendine şunları söylüyordu.

«İnsanların kardeşliğini ve barışını ifâde eden İslâmiyet ebedîdir. Bâtıl inançlar ve dar görüşler İslâmiyeti değil, Allah'dan gelen gerçek İslâmiyet. Ben bugün onun en yüksek noktasını ifâde etmeğe mecburum. Türkiye, benim zulme uğramış milletim de ebedîdir: O, öteki milletlerde olan kusur ve faziletlere sâhip olmakla beraber, hiç bir maddî kuvvetin yok edemiyeceği mânevî bir kudrete de sâhiptir. Ben bugün onun zirvesini anlatmalı, insanlığın kardeşliğini ifâde eden rühunu vermeğe çalışmalıyım.»

«... Burada hatıratımı tekrar birinci şahsa çeviriyorum.»

Kürsünün merdivenlerinde yeşil sarıklı bir adam oturuyordu. Alelâde, Anadolu'lu ir hocaydı. Top sakallarından aşağıya doğru göz yaşları akıyordu. «Hâlide hanım, Hâlide hanım, kızım» diye ağlıyarak ellerimden yakaladı. Ben onu kürsünün merdivenine oturtarak, yanına iliştim. İhtiyar, başı ellerimin üstünde ,ağlamağa devam etti. Ben de ağlıyordum. Fakat arkasını akşıyarak yukarısını gösterdim: «Git duâ et!...» dedim. O da yukarı çıkarak, kürsüden Türkçe olarak memlekete duâ etti ve bu sûretle miting sona erdi.

Sultanahmed'te kadınların fa'âl olarak rol oynadığı ikinci bir miting daha yapılmıştı. Bu da 13 Ocak 1920'de İstanbul'un müttefiklerce işgalini müteâkibti. Bu mitingde konuşan Muallimler Cemiyeti Başkanı Nâkiye (Elgün) Hanım şöyle demişti:

«— Efendiler, size memleketin bir kadını sıfatiyle hitâbediyorum. İçinizde Fâtih'in, Selim'in, Süleyman'ın mezârını, ecdâdın ebedi âbideleri olan câmileri, türbeleri bırakıp gidecek bir erkek var mıdır? Ben tasavvur edemiyorum. Çıkmayacaksınız, bırakmıyacaksınız! Biz de dâimâ sizinle beraber olacağız! Yanınızdan, önünüzden ayrılmayacağız! Hayatından ziyâde sevdiği evlâdını vatan sevgisine fedâ eden kadınlarımızın, can ile sevdiği İstanbul için canını fedâ edeceğine elbette inanırsınız!

«Türk'lerle meskûn arâziden bir karış bile vermek kâbil olmadığını elbet isbat edeceğiz. Önümüzde açık iki yol var. Biri tarihimize şânımızla devam etmek, diğeri gözlerimizle birlikte tarihimizi de kapayıp ebediyete götürmektir.»

HALİDE EDİP ADIVAR
İstanbul Mitingleri sırasındaki kıyafetiyle

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

— VI —

Aynur Mısıroğlu

Tarihten Fıkralar

OSMANLILAR'IN İLK KANUNU

Mehmed Açıkgöz
(Tarih Muallimi)

Osman Gâzi'nin istiklâlini ilân ettiği ilk günlerde Germiyan Beyliği'nden bir adam gelerek, pazarın, bacının kendisine satılmasını istedi. Osman Gâzi, bu adama bacın ne olduğunu sordukta şu cevâbı aldı:

«— Her kim pazara mal getirirse ondan akçe almaktır.»

«— Sebep nedir ki; bunlardan akçe alınsın?

«— Bu âdettir, pâdişah için alınır, bunu tahsil eden de içinden hisse alır.»

«— Bu Allah'ın (c. c.) emri midir?»

«— Pâdişah töresidir.»

Bu söz üzerine Osman Gâzi kızdı, adama çıkışarak:

«— Tiz buradan defol ki; sana bir ziyanım dokunmaya! Bir kişi malını kendisi kazanmış bana ne borcu ola!» dedi. Fakat Osmanlı Devleti'nin ilk kadısı olan Dursun Fakih, Osman Gâzi'ye izahat vererek. bu paranın devlet için lâzım olduğunu anlatarak kendisini ikna' etti. Böylece ilk Osmanlı kanunu çıktı.

«Her kim bir yük mal sata. iki akce versin. eğer satmaya, hiç nesne vermesün.»

EN KUVVETLİ DEVLET BİZİM DEVLETİMİZDİR

Sultan Abdülâziz devrinin ünlü Sadrazamı Keçeci Zâde Fuad Paşa hazırcevaplığı ile tanınmıştı. Yabancı devlet diplomatlariyle bir toplantıda çeşitli mes'elelerden bahsediliyordu. Lâf bir ara devletlerin kuvvet ve kudretlerine intikâl etti. Her devlet adamı, kendi devletinin daha kuvvetli olduğunu söylüyordu. Söz alan Fuad Paşa en kuvvetli devletin Osmanlı İmparatorluğu olduğunu ileri sürünce, oradaki yabancı devlet adamları kendisine tebessüm ederek baktılar. Zira bu devirde Osmanlı İmparatorluğu yıkılış döneminde bulunuyordu. Fuad Paşa sözlerine devamla:

«— Evet» dedi. «En kudretli devlet bizim devletimizdir. Zira siz yabancılar dışardan, biz içerden yıllardır yıkmaya uğraşıyoruz. Bir türlü yıkamadık.»

Söz doğruydu. Yabancı diplomatlar verecek cevap bulamadılar, kızardılar. İmparatorluğu asırlardır yıkmaya uğrasan Haçlılar, muhârebe meydanlarında muvaffak olamayınca kaleyi içten yıkmayı denemişlerdi. Kendi aydınlarınızı öz din ve kültürlerine düşman ederek bu işi daha sonraki yıllarda yapmaya muvaffak oldular.

ortadoğu'dan

SAİD ŞÂMİL

Yahudi Davası ve Filistin !..

İşin garibi, Beni İsrâil, tahrif ve tahribin ilk denemesini kendi kudsi kitapları olan «Tevrat» ta tatbik etmiştir. Fakat bu onları tatmin etmemiş olacak ki, fitne ve fesâdı meşrû kılmak üzere «Talmut» denilen iki yüzlü korkunç bir eseri öz elleriyle kaleme alarak onu kendilerine rehber yaptılar.

Hz. İsa, buna karşı onları Hakk'a dâvet edince, acımadan O'na da kıydılar. Fakat az sonra karşılarına Hıristiyâniyet dikilince, nübüvvetini inkâr ettikleri o zâta, bu kerre ulûhiyet izâfe etmesi için Pavlus'u harekete geçirdiler. Bunda da muhakkak ki; bir dallet kasdı vardı. Yahudi'ler son bir peygamberin geleceğini ve Yesreb'de yaşayacağını, dini orada yayacağını da biliyorlardı. Bundan dolayı Filistin'den kaçan bazı şahsiyetler beraberlerinde Hz. Davud'un kılıcını alarak Arabistan'a sığındılar ve bu mıntıka'ya gelip yerleştiler. Bunların kanaatına göre, beklenen bu peygamberin Beni İsrâil'den olması lâzımdı. Bu tahakkuk etmeyince çileden çıktılar ve Hz. Muhammed'e karşı cephe aldılar.

Onların yapacakları yegâne şey, peygamberi öldürmek olacaktı, beceremediler. Üstelik ağır bir şamar yediler ve Hz. Ömer'in şehâdetine kadar pıstılar. Ondan sonra İbn-i Seba'yı harekete geçirerek, fitne kapısını açmak için araya bir «Ehl-i Beyt» davâsı sıkıştırdılar. Abbasiler devrinde başlayan fikrî inkişâfı bulandırmak için de, Yahudilik, Bâtınilik diye bir cereyan ortaya attılar. Buna göre Kur'an âyetlerinin tefsiri, zâhirî manâda değil, derûni duygulara göre yapılması lâzımdır.

İtiraf etmek gerekir ki; bu iki İblîsâne müdâhale, İslâm'ın pak bünyesinde tefrikacılığı harekete geçirdiği gibi ibâhiyecilere de hiç beklenmedik bir dayanak sağladı.

Maâlesef Yahudi tarikatı buralarda durmadı. İngiliz İmparatorluğu Asya'nın güneyinde hükmünü sürdürürken İran'da «Bâbî» daha sonra «Bahâî» Hindistan'da da «Kadiyânî» adları ile mezhebimsi bazı teşekküller kuruldu. Bunla gizli yollarla uzun bir zaman tavlandırıldıktan sonra müessislerinin bir nevi risâlet iddiâsına kalkıştıkları görüldü. Bunların en sonuncusu. Amerika'nın müslüman zencileri arasında türeyen İliçe Muhammed'dir.

Bunların hepsi İslâmlık iddiasında idiler. Fakat bu iddia mevhum vahyi telâkkiye ve âyât-ı Kur'âniyyeyi istedikleri şekilde nesh etmelerine mâni olmamaktadır. Bir takımı da muharref Tevrat'dan kendilerine ahkâm çıkarmaları ayrı bir derttir. Bu gün masonluk hesabına harekete geçirilen bu teşekküllerin Avrupa'da, Amerika'da ve başka mahallerde merkezleri, mâbedleri ve mescidleri vardır. Buralarda İslâmiyet aleyhinde yapılmayan kalmıyor.

Masonluk dedik, tuhaf tesâdüf, yüzlerce yıl önce İtalya'da kurulan masonluk kendine pergel ile gönyeyi amblem aldığı gibi geçen dünya savaşının sonlarında kurulan ilk komünist devlet, Sovyetler Birliği'de kendine orak ile çekici şiar edinmiştir. Bu düşündürücü benzerlik herhalde basit bir tesâdüf eseri olmasa gerektir.

Avrupa'ya dağıldıkları sırada kendileri gibi kilisenin hışmına uğramış münevver sâde bir dert ortağı buldular. Bu sınıfın zamanla artacağı muhakkaktı. Yahudi'liğin bunları istismar etmemesine imkân var mı?

O devrin telâkkisine göre aralarındaki hicâb-ı fârık din ayrılığı idi. Yahudi'lik buna da çâre buldu ve lâiklik esasına dayanan bir kardeşlik binası kurdu. Masonluğun sür'atle genişlemesinin sırrı, âzâlar arasındaki sıkı bağlantıdır. Sırtlarını oraya dayayanlar için iş kapıları dâima ardına kadar açıktır. Fakat bu, zaman zaman kralların iradeleriyle Yahudi'lerin sağa sola sürümelerini engellemiyordu. Bu yüzden Amerika'ya hicret edenler çoğaldı. Bunlar daha çok Anglikan Kilisesi'nin müsâmahalı bakışına güveniyorlardı.

Kuzey Amerika'nın en tabiî limanı olan Newyork'ta Yahudi mühâceretinin kütlevi bir hal alması ve oradaki serbestiden faydalanarak Amerika'da ticarî gelişmenin tertipçileri durumuna girmeleri Avrupa Yahudi'lerine hem gurur hem de cür'et verdi. İşte bu cür'etin neticesinde Avrupa serî halinde ihtilâl ve inkılâba sahne oldu.

Avrupa'da ilk Yahudi tehciri İngiltere'de Kral Birinci Edvard'ın emriyle yapılmıştı. Buna karşılık Yahudi'ler de ilk ihtilâli hazırlaması için Kromvel'e maddi imkânı veren Hollanda'lı Yahudi banker Menasih İsrâil'dir.

İkinci ihtilâl Fransa'da oldu. 1789 da hürriyet nidâsı ile başlayan bu kanlı inkılâb 1804'de yaşasın İmparator sayhası ile sona erdi. Buna rağmen Roçilt müessesesinin tahrikâtı devam ettiği görüldü.

Bu arada sağda solda bazı inkılâblar daha yapıldı. Bunlardan en çok nazar-ı dikkati çeken 1908 Türkiye inkılâbıdır. Çünkü bu inkılâbın altında Yahudi'liğin ikinci defa İsrâil Devleti'ni kurma azmi yatıyordu. Bu siyâset nasıl başladı ve nasıl bitecek, şimdi bunun cevabını verelim.

(Devamı Var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

Dîn (Şerîat) ve Lâik Devlet

— I —

ŞERÎAT denildiği zaman, gene ŞERÎATIN ifâdesi muteberdir.. Mukaddes ŞERÎATI, şerîatımız nasıl tarif ediyorsa, şerîat odur.. Müslümanın îmân etdiği; müslüman olmak isteyenin de îman edip benimsemek zorunda bulunduğu Şerîat, Son peygamber'in tebliğ buyurduğu Şerîatdır.

Müslüman olmak için şerîata îman şartdır. Müslüman kalabilmek için de, bu îmanın bir sâniye bile kopmadan devâm etmesi şart...

★

İslâmiyet varlık görüşüdür. O, varlığı îzah eden bir nizâmdır. Bu nizâmın temeli vahydir.

İslâmiyet varlık görüşüdür demek, insan zihninin, dünyâ ve ukbâya âid; fizik ve ötesine âid; zaman, mekân ve harekete âid her noktadaki ihtiyâcı için vaz'edilmiş cevâb sistemi, insanın uymak zorunda olduğu emirler ve yasaklar nizâmıdır demek...

İslâmiyet varlık görüşüdür.

İslâm'a âid dünyâ görüşü, varlık görüşü içinde bir cüz. bir parçadır.

İslâm, mücerred dünyâ görüşüdür demek, O'nu, bir uzviyet olarak değil de, o uzviyetin bir uzvundan ibâret takdîm etmek olur. Bu ise vahim yanlış...

İslâm'ın dünyâ görüşü, O'nun varlık görüşü içinde bir unsurdur.. Devlet görüsü de, dünyâ görüşü içinde bir cüz... Şehâdet kelimesi, işte bütün bunlara îmânı yani kalbî bağlılığı ifâde eden bir hulâsa...

İslâm'a göre dîn ve dünyâ; dîn ve devlet ayrılığını kabul, muhal.

★

İslâm, temeli Kur'an, Hadis, İcma' ve Kıyâs olan varlık görüşü... Şerîat, ekser ifâdesiyle bu görüş içindeki dünyâ ve devlete âid fiilivât ve her türlü muâmelâtı ihâta eder.. Buna göre Şerîat, İslâm'ın dünyâ ve devlet işleri bütünü.. Şerîatın da temeli, Kur'an, hadis, İcma' ve Kıvâs.. Hadis, İcma' ve Kıvâs'ın temeli, Kur'an... Yani bu üçü de, Kur'an ile mukayyed. Kur'anın menşei ve mercii ise vahy... O halde 4 temelin de tamamı vahyin elinde, vahye müstenid... Öyle ise, Şerîata îmân etmeden yani kalbî bağlılık göstermeden (Müslüman) kalmanın veya (kâfir) olmamanın imkânı yok...

İşte İslâm da Şerîat da bu... Müslüman olup olmamakda herkes serbest. Müslüman veya kâfir olmak, İslâm'a (Şerîata) âid bir tesbît işidir; ve O'nu alâkadâr eder.. Lâyık devleti alâkadâr etmez...

Layık devleti, kendi düzeni ve kendi mefhumları, kendi edillesi alâkadar eder...

Herşeyi açıklığa, berraklığa, vuzûha, mertliğe ve erkekliğe kavuşturmak mecbûriyetindeyiz. Çünki bulanık suda, kahpeliğin âlâsı, ödlekliğin cibiliyetsizi, istismârın iffetsizi, dîne horlamanın hayâsızı, kâfirliğin ismetsizi peydahlanıyor...

İslâm'ın (Şerîatın) işleyişi ile layık devletin işleyişi, kendilerini takdîmleri ve dayandıkları mefhum ve deliller apayrı... İslâm (Şerîat), kendi kânunlarına (îmânı) yani kalbî bağlılık ve mahabbeti şart koşan bir işleyiş ister.

Layık devlet ise, İslâm'ın (Şerîatın) istediğini istemez. O, «*kânunlarıma îman edeceksiniz*» demiyor, demez, diyemez.. Zîrâ O, kendi kânunlarına kendisi için bile îmân mükellefiyeti koyamıyor. Bilfarz cezâ kânununu dün İtalya'dan tercüme etdiği gibi, yarın da Japonya'dan tercüme edebilir.. Daha anayasasını bile 961 de yenibaşdan kaleme almışdır.

İslâm (Şerîat) ise, kendi kânunlarına îmân ister; kalbî bağlılık ve mahabbet ister dedik. İslâm (Şerîat), bu istediğini verene «*mü'mîn*» der, ümmet hânesine kaydeder. Vermiyene, veremiyene, «*kâfir*» der... İslâm (Şerîat), kendi kânunlarına îmân edip bağlılık ve mahabbet beslediği halde bu kânunların emir ve yasağına uygun yaşayamıyan mü'min için, ya devleti ile bu dünyâda cezâ verir veya cezâyı ukbaya bırakır...

Layık devletde ise temel felsefe materyalizm olduğundan, cezâyı ukbâyı bırakma şıkkı düşünülemez.

Layık devlet kendi kânunlarına îmân isteyemez dedik. Çünki (îmân), İslâm nizâmına mahsus bir kıymet ölçüsü... Layık devlet, nüfus cüzdanını taşıyan herkesi, hatta düşmanını bile, (vatandaş) hânesine kaydeder. Ümmet hânesine kayıt İslâm'a âid...

DİL ve EDEBİYAT

Soljenitsyne'in İkâzı

— 2 —

DEMİR VE KAN

Komünistlerin bize silâh zoruyla kabul ettirdikleri rejimin ne olduğunu. izninizle sizlere hatırlatayım. Bu rejim kurucu Meclisi dağıttı. İdâreye keyfi icrâatı getirdi, grevleri ezdi ve herşeyleri ellerinden alınmış köylüler isyan ettiklerinde, onları vahşî bir şekilde yok etti. Mâbetleri yakıp yıktı ve yirmi eyâleti açlığa, 1921'deki korkunç Volga açlığına mahkûm etti. Nihâyet, Rusya'yı dahili harble harâbeye döndürdükten sonra Amerika'yı - «Biz açları besle!» diye yardıma çağırdılar ve cömerd Amerika onları doyurdu.

Fakat size nasıl teşekkür ettiler? Bu cömertlik hareketini Rus Milleti'nin hâfızasından silmek için yaptıklarını kâfi saymamışlardır ki; bugün bile bu hareketi Amerika'nın emperyalistçe bir casusluk hareketi olarak kabul ettirmeğe çalışmaktan geri kalmamaktadırlar.

Açıklamalarımıza devam edelim. Tarihte ilk toplama kamplarını Sovyet rejimi kurmuştur. XX. asırda rehine alma usulünü ilk defa tatbik eden rejim de bu rejimdir. Yine bu rejim, siyasi partileri, yalnız siyasi partileri değil. bunlara kayıtlı azaları da ortadan kaldırmıştır. Köylülerin kütle halindeki katliâmını tertipleyen de bu rejimdir. Bu tertipler yüzünden 15 milyon köylü can vermiştir. Barış zamanı yaşanırken, 1932 ve 1933 yıllarında sun'i bir açlık felâketini tahrik eden komünist rejimi, 6 milyon Ukranya'lının hayatlarını kaybetmelerine sebep oldu. Böylece, Avrupa sınır çizgisinde altı milyon yok oldu ve Dünya bunun farkına bile varmadı! Ne Kongrelerinizin, ne de Başkanınızın 1933'de diplomatik münâsebetler kurmasına engel olmayan bu rejimin cinâyetlerini sayıp dökmekle bitiremiyeceğim.

Mukayese yerine geçecek bazı rakamlar vermekle iktifa edeceğim: 1917 İhtilâlinden önceki seksen yıl içinde - ki bu devrede ihtilâlci teşekküller Çar'ın hayatını hedef tutan sûikasdleri arttırmışlardır - Rusya'da yılda 17 idâm vak'ası kaydedilmiştir. Meş'um İspanyol Engizisyonu. ayda on iki kadar delâlete sapmış gördüğü kimseyi yakmıştır. Oysa, 1920 yılında neşredilen bir kitapta. komünist gizli polisi «Çeka» ayda bin kişiyi kurşuna dizmiş olmakla övünüyordu. 1937 - 1938 yıllarında Stalin tedhişi, idam edilen insan sayısını ayda 40.000'e çıkardı!

FELÂKETE DOĞRU

Bir Rus atasözü: «Sana daimâ evet diyen düşmanındır; dostun ise hayır demesini bilendir» der. Ben sizin dostunuz olduğum için size şunu diyorum: Dünyanın vaziyeti yalnız tehlikeli ve tehdit edici değil, daha ziyâde felâket yüklüdür.

1941'den beri, demokrasiler, totaliter rejimi kuvvetlendirmesi için Rusya'ya ısrârla yardım ettiler. Bu öyle bir siyâset ki, biz kudretsiz Sovyet vatandaşları bundaki hikmeti kavramaktan yana âciziz. İngiltere, Fransa ve Birleşik Amerika İkinci Dünya savaşını kazandılar. Bilindiği gibi, gâlipler kendi prensiplerine, kendi hürriyet telâkkilerine ve menfaatlerine göre bir barış kabul ettirirler. Devlet adamlarınız, onlar, mütâreke anlaşması üzerine mütâreke anlaşması imzaladılar. Yalta'da, hiçbir zarûret yokken, Mongolistan'ın, Moldavya'nın Estonya ve Letonya'nın, Litvanya'nın Sovyetler tarafından işgâlini tanıdılar. Bunun hemen peşinden, yedi yahut sekiz Doğu Avrupa ülkesi Sovyetlere teslim edilmiştir.

Bunları takibeden otuz yıl boyunca bu terk ve teslimler bitip tükenmek bilmemiştir. Bugün Afrika'da bile peyk memleketler vardır. Aşağı yukarı bütün Asya kıt'ası komünistlerin elindedir. Portekiz felâkete doğru koşmaktadır. Evet, Batılılar, bu otuz yıl boyunca, hiçbir mağlubun gâlibine göstermediği bir şekilde Sovyet totalitarizmine boyun eğdiler. Her şey, aslında onlar bir savaş kaybetmişler gibi cereyan etmektedir.

Doğuda, bizler, Vietnam'da geri çekilmenizin sebebini bir türlü anlayamadık. Böylece, sizin memleketinizden ve bütün Batı'dan şu sözleri söyleyen sesler işitiyoruz: Kore'yi terkediniz! Tabiî, Portekiz'i terkediniz! Japonya'yı, Formoza, Filipinler'i, Malezya'yı, Tayland'ı terkediniz! On Afrika ülkesini terkediniz. Neresi olursa olsun terkediniz, yeter ki, biz sükûnet içinde yaşayalım.

İki ay var ki; kıt'anızın geniş sahalarını dolaşıyorum ve gördüğüm şudur ki; tehlikenin yakınlığının, eli kulağında olma halinin farkında değilsiniz. Burada, bir yanlış değerlendirmenin merhametine terkedilmiş vaziyettesiniz. Burada, Dünya vaziyetinin vahâmetini hissedebilmek için husûsi bir gayret sarfetmek mecbûriyetindesiniz. Hoşunuza gitsin veya gitmesin, Tarih sizi hür Dünya'nın başına yerleştirmiştir. Yakın bir milletlerarası buhran (ki, bunun her an patlak verebileceğini sanıyorum) sırasında hayatî kararlar vermek vazifesi Birleşik Amerika'ya düşecektir.

Şiddetten başka bir şeye inanmayan kaatillerin sundukları yumuşamanın ne değeri olabilir? Onlarla barış içinde yaşayabilir miyiz? Willy Brandt: «Bir Stalin'e bile yumuşamayı kabul edeceğim», diyordu. «Stalin, zamanında ayda 40.000 kişiyi kurşuna dizmiş olsa bile, öyle mi?» Ne kısa görüş! Hal böyle iken geleceği düşününüz!

YUMUŞAMA NASIL ANLAŞILIYOR

Yumuşamanın kırk yıldan beri ne ifâde ettiğini bilmeniz için, bunun bizim tarafımızdan nasıl anlaşıldığını size izâh etmeme izin veriniz. Bir Amerikalı ile sâdece tanışma bağı bulunmak - onunla ber kahvede, bir lokantada bir masada oturmaktan söz etemeyelim - sizi casuslukla şüpheli hâle düşürür, bu da on yıl hapis cezasına mal olurdu. Birleşik Amerika, bizde en kindar hücumların hedefi haline getirilmiştir. Bu davranışın her an hortlaması beklenebilir. Gazetelerimizden biri: «Kanlı Amerikan emparyalizmi bütün Dünya'yı esir haline getirmek istiyor.» başlığını çekebilir ve vatandaşlarımızın çoğu buna inanırlar. İşte bizde yumuşamanın tatbikatı budur.

Bazıları, Sovyet idarecilerinin insanlık dışı ideolojilerinden vazgeçtiklerini ileri sürüyorlar. Böyle bir şeyin ne aslı, ne esası vardır. Onlar ideolojilerinin zerresinden vaz geçmiş değillerdir. Bazı kimseler de, tekniğin tekâmülü sâyesinde, Sovyet iktisadiyatını ellerinde tutan mühendislerin, partinin çıkarı yerine Rus Milleti'nin kaderini tercih edeceklerini ileri sürmektedirler. Ben size şunu söyleyeyim ki; mühendislerimizin iktisadiyâtı istikametlendirmedeki rolleri, generallerimizin ordu vazifeleri üzerindeki davranışlarından farklı değildir. Yâni, bu da kococa bir sıfırla ifâde edilebilir. Komünist partisi, yalnız o, idarede tek söz sahibidir. Bizim rejimimiz budur.

(Devamı Var)

SENÂ'dan

HIRA

Ezel ikliminde o müteal'in,
Bâkî,
Ve Ganî,
Mutlak cemal'in,
Sadece, sadece kendisi varken,
Fâni varlıkların uzayıp giden,
Sonsuz teselsülü acep nedendir?!.
Ve hele bunların en şereflisi,
Beşer vücûdunun âmili nedir?!.
Diye,
Bir suale,
Mahal var mı ki!..
Herkesin bildiği,
Gerçek şudur ki;
Zuhurda ilk sebep buna Âdem'dir!..
Âdem'dir,
Lâkin,
Onunla birlikte bütün eflâkin,
Vahdetten kesrete seyredip giden,
Ve sonra kesretten vahdete dönen,
Temsiyeti için,
O, nûr-i nebî,
O, Şah-ı enbiya,
Büyük sevgili,
Yegâne vesile,
Yegâne sebep,
O'nun şerefine halk edilmiş hep,
Âlemi bezeyen bütün masnuat,
Bu mutlak.
Ve fakat
Şu var ki; bizzat
Bilinmeyi bir de arzu edince,
Lâtiyf sıfatiyle akseyleyince,
Âlem-i imkâna irâde-i Hak,
Sebeb-i evveli oldu kendisi,
Sebeb-i sâni de,
O nûr-i nebi!..

Bu yüzden,
Her şeyi kuşatıp ihata eden,
İlâhî rahmet,
O'nda bir hududsuz,
Yüce merhamet,
Halinde
Tecelli ediverince,
Âlemlere rahmet,
O, me'mûriyet
Gelmeden bile,
Tâ cennetteki memnû meyva hikâyesiyle
Başlayarak zamanla çoğalıp giden
Beşerin topyekûn sefâletinden,
Ahsen-i takvime düşen gölgeler,
Gelmiş ve gelecek zaman icinde
Sevreden o nûrû,
Müthiş bir keder,
Ve düşüncelere sevk eyleyince,
Hıra'da uzletle bulmuş kendini,
Bulanık suların bu en derini,
Verdikçe gönlüne sonsuz bir melâl!..

Meğer aylar süren bu kederli hal,
O'na bir zarûri geçiş ve medhal,
İmiş ki; mübârek o Hıra Dağı,
Vahye sahne olup,
Söktü şafağı,
Ledün âleminin,
Mes'ud bir anda,
Cibril'in nûrânî kanatlarında,
İdrâke durgunluk veren şerâre,
Ebedî vuslata yegâne çâre,
O muazzam babl-i metine
Meb'de,
Olacak ilk emri naklevlevince,
İdrâke,
Telâkki imkânı vermek üzere,
Kelâmla zarflanıp mutlak irâde
Zuhur âleminde göründü Kur'an!..
Müthiş bir ürpertiyle sarsılıp cihan.
Başladı beşerin en mes'ud çağı,
Ki, buna ilk sahne
O sır yatağı,
Mübârek Hıra Dağı!..
Mübârek Hıra Dağı!..

Kadir Miseroğlu

İSLÂM YAZISINA DÂİR

İNÖNÜ'NÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

— 4 —

CÜNEYD EMİROĞLU

Ertesi gün aynı mes'eleye devam eden İnönü harf inkılâbının gâyesini fütursuzca ortaya koyarak beyanlarına şöyle devam etmektedir:

«Yeni harfleri öğrenmek için mektepler açıldı. Atatürk, her yeri dolaştı. Tahmin olunmaz bir şahsî gayret göstererek yeni harfleri memlekete maletmeye çalıştı. Ama yaşlı bir adamın alıştığı harfleri bırakıp yeni harfleri öğrenmesi kolay olmuyor. Bu gibi kimselere bunu öğrenin demek de güç bir şey. Bunca zaman önce, çocuklukta öğrendiğim ilk harflerin şurası burası benzemez, yine de söker, okurum. Sonradan öğrenilen bir harfle bunu sökmeye imkân yoktur. Hiç eski yazı bilmeyen insanların yazılarını ben okuyamıyorum. Halbuki eski yazılardan okuyamıyacağım yazı yoktur. En âciz adamın en karışık yazdığını mutlaka söker, çıkarırdım.

Bütün bu anlattığım güçlükleri düşünerek, bilhassa yetişmiş insanların yazı ile münâsebetlerinin bozulacağından ve cemiyette kültür hayatının kötürüm olacağından endişeliydim. İki harf kullanacağız ve yeni yazıyla tek harfli bir cemiyet hayatına geçiş için son derece uzun bir intikal devri olacak. Bu endişeyi duyuyordum. «Yapamazsınız; siz yapmayacaksınız, başkası hiç yapmaz» derken, bana işin aslından gelen bir endişe havası hâkimdi.

Esas olarak harf inkılâbının taraftarıyım. Başlangıçta gösterdiğim mukavemet, anlattığım sebeplere dayanıyordu ve Atatürk benim bu mukavemetimi samimi olarak karşılıyordu. Kendisi; bir emrivâki yaparak bu inkılâbı kabul ettiririm, İsmet Paşa'nın söylediği doğru, ben de uyarım, hep beraber çalışmalıyız, çalışırız olur biter diye düşünüyordu. Onda böyle samimi bir kanaat vardı.

Bu günlere âid bir olayı hatırladım. Atatürk, yanında bazı kimseler olduğu halde, bir yerde çalışıyor. Önünde eski yazıyla bir çok kâğıt var. Akşam üzeri ben kendisini görmeye gittim. İsmet Paşa geliyor, diye haber verirler. Hepsi telâşa düşer. Masanın üzerindeki kâğıtları kaldırırlar.

Sözünde duruyor. Fakat acele bir iş yapılacağı zaman ve onun istediği vesika veya notu herkes kolayına geldiği gibi eski yazıyla verince ne olacak? Tabii çâresiz bir vaziyet.

Bu son zamanlarda koalisyon hükümeti olarak çalışırken, bakarım yanımda oturan Alican defterini çıkarır, eski yazı ile yazar. İçimden şartlar müsâid olsa ben sana gösteririm, derim. Bırakalım bunu, kendi partimizin adamına bir şey yapamaz hâle geldim. Şimdi serbest... Herkesin cep defterine ne karışırsın, oldu...

Harf inkılâbı bir okuma yazma kolaylığına bağlanamaz. Okuma yazma kolaylığı Enver Paşa'yı tahrik eden sebeptir. Ama, harf inkılâbının bizde tesiri ve büyük faydası, kültür değişmesini kolaylaştırmasıdır. İster istemez Arap kültüründen koptuk...»

İnönü'nün bu sözlerinde birçok üzerinde durulacak nokta vardı. Bunlar, mes'eleyi iyi bilen yazarların tahlil ve münakaşalarına mevzu olmuştur.

Milliyetçi cephenin değerli yazarı Ahmed Kabaklı 28 Nisan 1969 tarihli Tercüman Gazetesinde bu mevzuda şunları yazdı:

İsmet Paşa, Ulus'ta çıkan dikkate değer «Hâtıraları» nın 13 - 15 Nisan tarihlilerini «Harf İnkılâbı» na ayırmıştı.

Sayın İnönü'nün bir üslûbu vardır. Hep o kaygan ifadesi ile, dokunup geçmeler, çok yönlü sözler, imâlar, sezdirmeler, üstünü örtüp kaçmalar ile yalnız olayları sıralamak değil, kendince tahliller, beyanlar da yapmaktadır. Atatürk ile kendisi, bu hâtıraların iki esas kahramanıdır. Dikkatli bir göz bu yazılar içinde, iki devlet adamının aykırı yanlarını, metod farklarını ve İnönü'nün Atatürk'e yönelmiş tenkidlerini görebilmektedir.

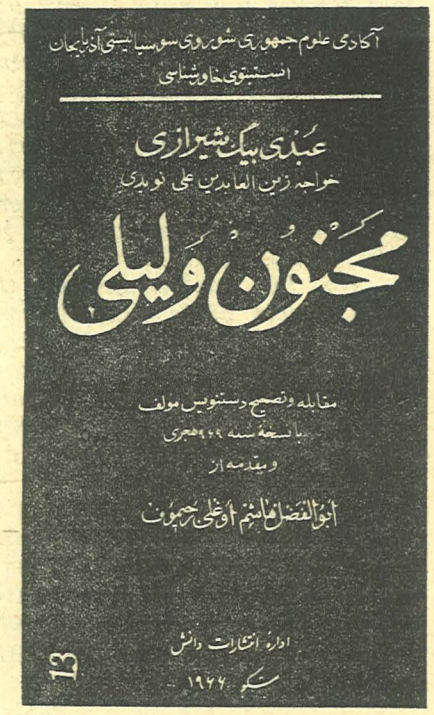

- Rusya bizden insaflı mı?! - 1966 yılında Moskova'da İslâm harfleri ile basılan «Leylâ ile Mecnun» un kapağı

Esas konuya girmeden önce, sayın Paşa'nın iki çelişmesine işaret etmek istiyorum. Birincisi:

«Harf İnkılâbı olduktan sonra herkes bilir ki eski yazıyı kullanmış değilim» diyor. Bu inkılâbı İsmet Paşa'ya rağmen ve emri vaki şeklinde yapan Atatürk'ün ise bu prensibe uymayarak eski yazıyı hep kullandığını belirtiyor. Kendisi Mustafa Kemal'e:

«Bir inkılâb yapıldığı zaman bunu tatbik etmek mevkiinde bulunanların kararlarındaki inanç, ciddiyet ve sebat hakkında hiçbir şüphe olmamalı» demiş olduğu halde söyle komik bir olay hatırlıyor:

«Atatürk, yanında bazı kimseler olduğu halde, bir yerde çalışıyor. Önünde eski yazıyla yazılmış birçok kâğıt var. Akşam üzeri ben kendisini görmeye gittim. İsmet Paşa geliyor, diye haber verirler. Hepsi telâşa düşer, masanın üstündeki kâğıtları kaldırırlar.»

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

ÖLÇÜ

Kadir Mısıroğlu

— 5 —

i) Türkçe'ye karşı işlenen sûikasdin bir şekli de lisanımızda şöyle böyle bir karşılığı var diye aralarında pek çok mânâ incelikleri bulunan beş on kelimeyi birden boykot etmektir. Meselâ: Öteden beri herkesin bildiği «*savaş*» kelimesi mevcud diye bunun normal Türkçe'de mukâbili zannedilen sekiz on kelime atılmaktadır. «Harb, muhârebe, cidâl, mücâdele, cihâd, mücâhede» ve «cenk» gibi kelimelerin hey'et-i umûmiyesinin yerine hep bu zavallı «*savaş*» kelimesi kullanılmaktadır. Halbuki «*muhârebe*» harbin aksâmındandır. Meselâ, Birinci Cihan Harbi, içinde nâmütenâhi muhârebe bulunan bir harbtir. Bunların hepsinin yerine savaş kelimesini ikâme ettiğimizde aralarındaki farklar mühmel kalmaktadır. «*Cidâl*» ile «*cihad*» arasında da birinin dinî bir vasıf taşıması bakımından fark vardır. Bütün bu kelimelerin yerine «*savaş*»ı kullandığınız zaman, lisanın bir takım incelikleri ifâde kaabiliyeti zâil olmaktadır.

Başka bir misâl vermek gerekirse Türkçemizdeki «*ölü*» kelimesi ele alınabilir. Bu, «müteveffâ, müteveffiye, merhum, merhûme, mevtâ maslub, maktul... ilh» gibi kelimelerin hey'et-i umûmiyesi yerine kullanılmaktadır. Halbuki bütün bu kelimeler arasında fark vardır. Ölü, müslim ise «*merhum*» veya «*merhûme*» normal bir ecel ile ölmüşse «*mevtâ*» gayrimüslim ise «*müteveffâ*» veya «*müteveffiye*» asılarak öldürülmüş ise «*maslub*» katledilerek öldürülmüş ise «*maktul*» kelimeleri kullanılır. Bu sûretle de ölünün, seçilen bu kelimelerden herhangi birine göre muayyen bir vasfı birlikte ifâde edilmiş olur. Ölümsüz yerine de «bâkî» «muhalled» «lâyezâl» ilh.. gibi çeşitli kelimelerimiz vardır. Bir eserin, ölümsüzlüğü «*bekâ*» değildir. Ondan «*muhalled*» kelimesiyle bahsedilir. Bir te'sir «*zâil*» olur. Olmuyorsa «*lâyezâl*» diye ifâde edilir.

Bunun gibi lisânımızda kullanıla kullanıla pek çok incelik kazanmış bulunan kelimeleri kasden boykot edip, unutturmaya çalışarak bunları yerlerine ancak kaba çizgilerle karşılayan Türkçe menşeli mukâbillerini ikâme etmeye çalışmak, lisânımıza vurulmuş ağır bir darbedir. Her mü'min, derin bir tefekkür ve tahassüsün mahsûlü olan bu kelimeleri yaşatmak için canla başla çalışmalıdır.

1) Lisanımız onun tarihî tekâmül seyrini bilmeyen câhiller elinde kalmıştır. Bunlar, alabildiğine mes'ûliyetsiz bir şekilde canları istediği gibi kelime uydurmakta ve her uydurduğu kelime karşılığında da «*Türk Dil Kurumu*» ndan beş lira ücret almaktadırlar. O Türk Dil Kurumu ki; Millî Mücâdele esnasında Hind Müslümanları'nın Türkiye'li müslüman kardeşlerine yardım için gönderdikleri milyonların M. Kemal Paşa tarafından şahsına mal edilmesinden sonra bu paradan ayrılan bir miktar tahsisât ile kurulmuştur. Hâlen de bununla çalışmaktadır. Müslümanlığa ve müslümanlara faydalı olmak için toplanan bu paranın Türkiye'de İslâm şuurunun çiğnenmesine sarfedilmesi ne hazîn bir tecellîdir!...

Lisanımız, bu gibi câhillerin elinde bir tecrübe tahtası hâline gelmiştir. Bizim tahsil senelerimizde meb'usa «*saylav*» denilmekteydi. Bugün «*milletvekili*» kelimesi yerleşmiştir. Dosyalarımızın üzerinde «*sıralaç*» yazıyordu. Bugün bunun iibi mevsimlik kelimelerin yerinde yeller esmektedir.

İnsanlar, eserlerini, his ve düşüncelerini gelecek nesillere ulaştırabilmek için yazarlar. Lisan, böylece bir nesil içinde *lisan* birkaç kere değişirse, yazarlar, hangi kelimeleri kullanacaklarını nasıl tâyin edebilirler. Bunun için fal mı baktıracaklardır? Üstelik yeni kelimeler ekseriyâ ilk teklif edildikleri mânâ ve lâfız husûsiyetlerini kaybederek zamanla değişikliğe uğramaktadırlar. Meselâ bir zamanlar «*Dışişleri Bakanlığı*» yerine «Dışarılık Bakanlığı» «*İçişleri Bakanlığı*» yerine de «*İçerilik Bakanlığı*» denilmekteydi. Bunlar, gerçekten «*haricî*» ve «*dâhilî*» kelimeleri mukâbili olarak daha mantıkî görünülüyorsa da bugün değişmişlerdir. Bunun gibi «*yönetim kurulu*» yerine «*yön kurulu*» deniliyordu. Elimizde bu kelimelerin ilk teklif edildikleri ve kullanıldıkları şekilleriyle basılmış evrak ve kitaplar mevcuttur. Kelimelerin doğrusunu tecrübeyle aramak, lisanı bir yaz boz tahtası hâline getirmekten başka ne ifâde eder?

Sebil
herşey hak için

AĞAÇKAKAN

Bir sabah gazetesinin yazarlarından biri Bozbeyli'yi, milliyetçi Cephe Hükûmeti karşısında takındığı menfî tavır dolayısiyle üzüle üzüle «ağaçkakan»a benzetiyor. Yazarın, Bozbeyli ile anlaşılan eski bir dostlukları varmış. Zira, bu tavsifi yaparken pek üzüldüğü anlaşılıyor. Fakat O'nun üzülmesi ne kadar yerindeyse şu «ağaçkakan» tâbiri de o kadar yerindedir. Zira Milliyetçi Cephe, şu buhranlı zamanda az fedâkârlıklarla mı kurulmuştur. Cepheci partiler, Ecevit gibi hükûmet olmağa —her ne pahasına olursa olsun— gönüllü ve teşne değillerdi. Fakat tâbir câizse âdetâ cenaze ortada kalmıştı. Hükûmet buhranı aylardan beri sürüp gidiyor, her buhranı istismar eden Ecevit ise, bir taraftan anarşistlere göz kırparken diğer taraftan da

«— Bunlar bir hükûmet teşkil edemezler!..» diye meydan okuyordu.

Esâsen şapla şekerin bir araya gelmesi kabilinden ve yine benzer bir hükûmet buhranını bertaraf etmek maksadıyla daha önce kurulmuş bulunan CHP ve MSP koalisyonu da, yine Bozbeyli'nin, Ecevit'e ayak oyunlarında refakat etmesi ve ümit vermesi yüzünden yıkılmıştı. Ecevit de hazır meccânî bir Kıbrıs fâtihliği ünvânına kavuşmuşken bunu hem MSP'yi kötülemek ve hem de tek başına iktidar olabilmek için istismar etmek hevesleri ile doluydu. O'nun bu hâli ile, Bozbeyli'nin iktidar hırsı ve kıskançlığı, yıkıcılıkta birleşmelerine sebep olmuş ve MSP'nin sırtından çeşitli sebeplerle katlandığı bir kambur kalkmıştı. Bu defa beraberindeki Saadeddin Bilgiç gibi Demirelzede milliyetçilerin muhâlefeti yüzünden oyununa devam imkânı bulamayan Bozbeyli, vâki istifalarla artık meydanı tamâmen boş bulmuştur Bu sebepledir ki; Bozbeyli, MC hükûmetinin Bilgiç ekibinin büyük bir fedâkârlık ve vatanseverliği sâyesinde kuvveden fiile çıkmasından sonra, siyâset sahnesinde dizginsiz ikinci bir Ecevit hâline gelmiştir

Bugünkü hükûmet şüphesiz dahilî ve harici pek çok güçlüklerle karşı karşıyadır. Fakat, bütün bunlara rağmen memleketin menfaati, kurulan âhengin her ne pahasına olursa olsun seçimlere kadar devamını zarûrî kılmaktadır. İhtimal ki; artık kurt bir diplomat haline gelmiş bulunan Demirel, hâriçteki kuzu görünüşüne rağmen dâhilde oy taklarına ecel terleri döktürmektedir. Fakat herşeye rağmen bu hükûmetin yıkılması, O'nu yıkmış olan veya öyle görünen partinin amme efkârı nezdinde mevcut itibarı da yıkacaktır. Yıkıcı, dâhilden de olsa, hâriçten de olsa durum aynıdır.

Bu itibarla, DP'nin, bulunduğu mevkie her safhada tâviz silâhını kullanarak gelmiş bulunan başkanı, ağaçkakanlığına devam edebilir. Ancak, emeline muvaffak olduğu takdirde partisinin her gün bir taşı düşen duvarları birdenbire zemin seviyesine inecektir. Giriştiği ağaçkakanlık ne ona ve ne de bu hırçın uslûbun üstâdı olan Ecevit'e aslâ hayır getirmiyecektir. Mâruf sözdür, çarpışan testilerden biri kırılırsa diğeri de en azından çatlamaya mahkûmdur. DP'nin çatlamaya tahammülü kalmışsa, Bozbeyli MC hükûmetinin kuruluşundan beri oynamakta olduğu menhus role devam edebilir!..

AÇIKLAMA

Aziz okuyucularımız!

1 — Son defa olarak rica ediyoruz. Lütfen elinde makbuz bulunduran arkadaşlarımız, en kısa zamanda kaydettikleri abonelerin adreslerini ihtivâ eden dip koçanları idârehânemize postalasınlar. Halâ - müsbet veya menfî - bir cevap vermiyenler mevcuttur. Bir de adreslerin okunaklı yazılması ve her türlü adres değişikliğinin, sür'atle bildirilmesi elzemdir. Abone servisine bakan arkadaşlar, hesapsız güçlük çekiyorlar ve bazı karışıklıklar oluyor. Bu yüzden bir çok abonelerin gazeteleri yanlış gidiyor veya bize geri geliyor.

2 — Kaydettiği aboneleri, makbuz koçanının bakiyesini elinde tutarak liste hâline getirip bildirmelerde ve her türlü abone müracaatlarında makbuz numalarının da kaydedilmesi hassaten ricamızdır. Henüz alfabetik fihrist yaptıramadığımız için, numaralar belli olmadıkca abonelerin durumunu tetkikte güçlük çekiyoruz.

3 — Havâleler için banka aracılığına baş vurulmaması ve **20097446** *numaralı posta çeki ile Başyazarımız Kadir Mısıroğlu adına gönderilmesini rica ederiz. Bazı aboneler de havale kâğıtlarına adreslerini hattâ isimlerini yazmayı unutmaktadırlar. Bu gibilerin gazetelerini de maâlesef gönderemedik.*

4 — Bazı bâyilerin gazetemizi sabote ettiklerine dâir yüzlerce mektup almakta ve bunları baş bâyimize aksettirmekteyiz. Fakat bu mes'elenin kökünden halli, gönüldaşlarımızın mahallen yapacakları ikaz ve sıkıştırmalara bağlıdır. Bunun için devamlı müteyakkız bulunulmasını hatırlatmak isteriz.

5 — Gazetemizin üçüncü sayısında, partilerin durumuna temas eden kapak yazısından dolayı Başyazarımız Kadir Mısıroğlu'na re'sen cevap taleb eden bir kaç mektup gelmiştir. Gazetenin çıkışından itibâren hiç bir mektup veya telgrafa - maâlesef - cevap vermek imkânını bulamayan Başyazarımız, bunlara da husûsî cevaplar veremiyecektir. Kendisini her hangi bir partiye maletmek isteyen bu gibi mektupların cevabı O'nun eserleri, konuşmaları ve bu gazetenin mütevâlî makâleleridir. Sadece bir yazının bir kaç cümlesini parti taassubuyla te'vil ederek ondan mânâ çıkarmaya çalışmanın, körlerin el yordamiyle dokundukları fili tarif etmelerinden farkı yoktur. Bu memlekette partiler ve gruplar üstü kalabilen ve yüce İslâm dâvâsını bu ölçülerle müdâfaa edebilen kimseler de vardır. Muhterem Başyazarımız da bunlardan biridir.

İslâm için siyâsî faaliyet göstermeyi kınıyor değiliz. Bu, hem meşrû ve hem de elzemdir. Fakat, her mesleğin kendine mahsus husûsiyetleri vardır. İnsanlar mîzaçlarına uygun yol tutarlarsa daha faydalı olurlar. İslâm'ın mâküs tâlihini değiştirmek için herkes bulunduğu noktada ve şartlarına göre elinden geleni yapmalıdır. Esâsen, mes'ûliyeti de bu kadardır. Allah, elinden geleni yapanların cümlesinden râzı olsun!...

Sırf fikir hayatında kalmayı ve bu vâdide hizmet etmeyi şartlarına daha uygun gören muhterem Başyazarımızın mezkûr mektuplara gereken cevapları vermesinin, kendisini bu yola iten şahsî sebepleri ortaya koymak gibi bir mecbûriyetle karşı karşıya bırakacağı âşikârdır. Kendinden bahsetmenin ise - hiç olmazsa edeb bakımından - çok mecbur kalınmadıkça doğru olmadığı muhakkaktır.

Sırf bir parti ve grupun fikir ve hissiyâtına vâkıf olmak isteyenler için böyle mevkûteler zâten mevcuttur. SEBİL, - bugünkü şartlar muvâcehesinde - çizginin sağındaki herkese, alâmerâtibihim dosttur. Dostlarına karşı müsâmaha yolunu tutmuştur. Cephemizde zarûrî olan birliği sağlamayı gâye ittihaz etmiştir. Dostlarına yumuşak, düşmanlarına serttir. Ancak gerektiğinde dost ve müttefiklerine karşı da ikaz ve irşad vazifesinden - hak için - geri kalmıyacaktır.

Dikkat buyurulursa, yanlış anlamalara sebep olan mezkûr makâlede, esastan ziyâde usûl üzerinde durulmuştur. Bunun, Başyazarımızın dost ve düşman herkesçe müsellem olan istikâmeti, şahsiyyeti, eserleri, konferansları ve tok sözlülüğü muvâcehesinde değerlendirilmesi gerektir!

HER ŞEY HAK İÇİNDİR!...

SEBİL

Sebil

herşey hak için

Haftalık, tarafsız, siyasî, edebî, tarihî, gazete

Yıl : 1 **Sayı : 6**

BEŞ LİRA

Sâhibi ve Yazıişleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU

ABONE Yıllık 200 TL. | 6 aylık 100 TL.
İDÂREHÂNE: | Dizgi: Sebil Mat.
Vilâyet Hanı Kat: 3 | Baskı: Fazilet Mat.
No: 204 — İstanbul | Umûmî Tevziat:
Tel.: 26 38 96 | SABRİ ÖZAKAR

Almanya Mümessilleri
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
Telefon: 0531 — 32 36 89
İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل

كل شئ للحق

جريدة أسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية أدبية

ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)
An Independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly
P. O. BOX 808
İstanbul/TURKEY
PHONE : 26 38 96
PRICE : 5 T.L.
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel Str. 13
phone : 0531 — 32 36 89
Representative of England
İSMAİL ERÜNSAL